

امروزانہ کردہ زخم تیرے بردست راست برداشت بسیارے از طرفین داد مردے دادہ بر خاک بلاک افتادند درین
 راجہ بے سنگ با فوج خود رسیده تائید جنود منصور نمود و مردم مورچال را بشت بہت شکستہ ہا ہی ثبات و قرار برجا نماندند
 چون از اوضاع روزگار و قلت اعوان و انصار خود و کثرت اسباب و اقتدار عالمگیر یقین داشت کہ فتح و طغریافتن از تغیر
 نابین باقتناسے مال اندیشے در اول جنگ پیکار مقرر کردہ بود کہ پردگیان اورا سوار کردہ و خزانہ و کارخانجات ضرورے
 بار نمودہ آمادہ دارید تا اگر شکستی رونماید در بد رفتن اشکالی و اضطرارے عارض نشود و خود با سپہر شکوہ بر فراز بلندی
 ایستادہ تا شاسے کوشش طرفین سے نمود و میدید کہ چہ روسے می نماید تا آن کہ تزلزل مورچال شاہ نواز خان و سپہر شکوہ
 کہ بنا بر اتصال دباغ نیز بر ہم خورد گے آشکار شد ملاحظہ نمودہ طاقت مقاومت در خود ندید و ہر چند ہنوز مورچال ہاے
 دیگر قائم بود و قریب چہار ہزار سوار ہمراہ داشت بنا بر قطع امید طغریاے باچارے فرار بر قرار اختیار فرمود و چون پردہ
 طلعت لیل بر خیل موافق و مخالف فرو نشسته گشت و سپاہ ہمراہ شیخ میر نیا پر کشته شد کسر در خود و مطلق العنان گشتہ
 مشغول نہت غارت بود انتہای فرصت نمودہ با سپہر شکوہ و فیروز میواتے و گروہے از سپاہ راہ فرار سپرد و دران
 طلعت لیل از ان عرصہ ہولناک جان بیرون برد و اموال و عیال و اطفال کثر عمدہ ہمراہیان او کہ در قلعہ اجمیر بود ہما نجا ماند
 از سرداران سوآفیوز میواتے کسے با اور فنیق طریق نگشت و مجموع اردو و اسباب شوکتش تباراج حادثہ رفتہ بسیار
 از خزان و اسباب راجپوتان و مردم بے سرو پا کہ درین مدت بر سر او گرد آمدہ بودند دران آشوب غارت نمودند و بغیر
 جو ہر پوشیدنی و قلیلی از اشرفی کہ در عاریاے الہالی حرمش بر فیضان بود از امتعہ و اموال چیزے با و نرسید و در
 نہایت ناکامے و بے سراجمے مازم گجرات گردید و بطرف گدہ ہٹھیلے بعضے از سپاہ مورچال ہنوز بسبب خیرے
 مشغول مدافعہ بودند از خرب لعل اطلاع سرداران نامے رجوع بصفت شکن خان نمودہ مستعفی آمدند و محمد شریف میر
 آن لشکر چون زخم کارے داشت ہمان شب در ہما نجا با طحیات در نور دید و دیگر امراض صبح بوسائل روبرو گاہ پادشاہ آورد
 نور و غنوغناہت گشتہ تدو عالمگیر شکر خداوند قدیر بجا آوردہ از کشتہ شدن شیخ میر کہ نہایت مخلص بود بسی دلگشاہ
 نعش او و شاہ نواز خان مرحوم با عزاز و احترام برداشتہ در مزار خواجہ معین الدین حشتی مدفون گردند و سلخ جاہی لاخرے
 بطیاف فرار مذکور رفتہ پنجرار روپیہ بعلی انجا انعام فرمود و بر تالاب آنا ساگر در عمارات پادشاہے منزل نمودہ راجہ سنگہ
 و ہا در خان را با فوجے مناسب در تقاب داراشکوہ متعین کرد و راجہ حبونٹ سنگہ را بطاسے منصبیت ہزارے
 ہفت ہزار سوار و صوبہ دار گجرات سر فرار نمود و خلعت و فرمان سند فرستاد و حکم نمود کہ بصوبہ خود رفتہ انتظام آنجا نماید
 و کنور پتھے سنگہ پسر خود را روانہ حضور کند و اولاد شاہ نواز خان را کہ خسرو پورہ او بودند و امیر خان برادر شیخ میر را بخت
 خلاصتے و تفقدات پادشاہے از کلفت ماتم بر آوردہ چہارم و جب معاودت بشاہجہان آباد نمود در شاسے راہ از عزاز
 معظم خان فاختانان معلوم شد کہ شجاع در مونگیر با ستظہار دیوار و روپا سنگہ و شہر شہشاہ پیش روے آن بلکہ کشیدہ
 میخواست کہ آن را استحکام دادہ چندے پای بہت در انجا فشار دانا از سلطونات انراج قاسرہ تر رسیدہ بہت و حکیم
 ہادی اللادے از مونگیر بطرف جاگیر گرفت و بہت و چہارم شہر مذکور فاختانان و شاہزادہ محمد سلطان داخل قلعہ
 مونگیر شدند پنجم شعبان در فتحپور سیکرے مقامات نمودہ بانتظام مملکت اشتغال رزید و رہن ایام پیشکش عادل شاہ
 پادشاہ بجا بوز از نقالین جوہر و مرصع آلات رسیدہ پذیراے یافت ششم شعبان از فتحپور کوچیدہ لغیرم شاہجہان آباد

سہفت نمونہ در موضع چند والی معسر شدہ درین دوز از عرصہ محمد سلطان و خان خانان معلوم شد کہ شجاع در اکبر نگر
 راج محل ارادہ اقامت داشت از قریب ہو کب منصور ترسیدہ جو گنگا نمود و اکبر نگر ہم تبصرن او یاسے دولت درآمد
 نوزیم شعبان نزدیک شاہ جهان آباد رسیدہ خضر آباد مخیم پادشاہیہ وسیح ماہ شعبان با کمال تہل و شان از بازار شہر کمنہ
 گذشتہ براہ دروازہ لاہور سے داخل قلعہ شاہ جهان آباد شد و تخت در ایوان خاص عام و بعد از ان بغسل خانہ سر برآرا
 حشمت و کامرانی گردید و امر رسم تصدق و نثار بتقدیم رسانیدند درین ایام معروف من شد کہ قلعہ چناڑہ کہ بعد بر ہم خورد گے
 در ارشکوہ تبصرن شجاع آمدہ بود و سید ابو محمد نام یکے از نوکران او بجا است او قیام داشت او اول ماہ مبارک محبان
 بی جنگ و جدل تبصرن اولیا سے دولت درآمد و سید مذکور نند گے سرکار والا اختیار نمودہ عازم درگا ہست

ذکر تمہید جلوس شانے

چون جلوس نخستین نابرابر حسن ساعت بعل آمدہ تیزین و آئین سلاطین صاحب اقتدار کہ شالیہ چنان پادشاہی
 باشد باقتننا سے وقت بعل نیامدہ بود و خطبہ و سک و تعین لقب نیز موقوف بر اطمینان از معادات اخوان بود و نوبت
 کہ نفع و فیروز سے و غلیہ و بہروز سے معاودت بشاہ جهان آباد کہ مرکز دولت است میسر آمد حکم نمود کہ ساعته
 برای این کار سخنان ہوشیار اختیار نمایند و بیت و چارم ماہ مبارک معین شد حکم مطاع صادر یافت کہ ناظران مہام
 دولت تا ساعت مذکور تھیہ لوازم جشن و سرانجام آن نمایند و بارگاہ حشمت و جاہ با سبب تہل و زینت بیارائید کار پردازان
 با مثال کمر بر میان جان لبتہ آرایش این بزم دست کوشش و پاسے سعی و تردد کشتند و بموجب حکم سقف و ستونہا
 ایوان چہل ستون دیوان عام بزربان و محل زردوز سے و زر لغت ہا سے طلائی و طاشہا سے کجراتی نظر فریب
 در گرفتہ و آئین بستہ رشک نگار خانہ چین ساختند و کوب ہا سے مرصع و مینا کار مانند انجم رختان از طاقہا سے آن
 ایوان بسلاسل زرین درآویختند و در وسط ایوان تختگاہ سے مرصع ساخته اطراف ان کچھ طلا مزین گردانیدند و تخت
 مرصع خانہ سے راز و سے آن جادادند و در پیش تخت شامیانہ لو لو نگار کہ حاصل عمان صرفہ آن شدہ و سلسل دورشن
 از روار یہ گران بہا ترتیب یافتہ چہار ستون مرصع بیجا کردند و بر جانبین تختگاہ در چتر خورشید مثال با سلسل لائے
 کواکب مثال باوج اقبال برافراشتند و بر سر دوازو سے تخت مرصع دوزیرین سریر مینا کار گذار شدہ عقب تخت
 سندلیہا سے طلا نماندند و قور خاصہ را کہ مشتمل بر شمشیر ہا سے مرصع ساز با پردہ ہا سے جو اسر طراز و سپر ہا و بر چہی
 ہا سے مرصع کار جو اسر نگار کہ در تر صبع آن انواع جو اسر نمینہ گران بہا بجا رفتہ بر روی سندلیہا سے گذار شدند و در
 پیش ایوان مذکور بر فراز صحن آن کہ محاطہ بہت بچرخ شاہ دروانی عظمت نشان کہ با سایبان فلک دست گریبان
 تواند بود بستونہا سے سیمین ہنیاضیا ہا فرشتہ بر دور آن شامیانہا سے محل زر لغت و محل زردوز سے بستونہا سے
 نقرہ بیجا کردند و فرشتہا سے رنگازنگ و لہا ہا سے گوناگون گسترہ و چتر نقرہ دیگر در میان بچرخ نصب کردہ ہر دو
 طرف خرگاہا سے ہائے با پوششہا می زرنگار بر پا گردید و در دیوار خاص و غام محل زر بان و محل کلابتون دور
 و پردہ ہا سے فرنگے و دیبا ہا سے و چینی گرفتہ زینت دادند و حجرات دور صحن دیوان عام نیز بنیا لسن و شمشیر ہا سے
 سربک از مرا آرایش یافت و شامیانہا تر با سے و محل زردوز سے بر فراز صحن حجرات بر پا کردہ فرشتہا سے ملون لہا ہا
 مزین گسترہ و چہین عمارت غسل خانہ کہ انجمن خاص بہت بانواع زینت آراستہ اسپک محل زر لغت کہ نمونہ فلک

اطلسی تو اند پود و ستوناسے عظیم الشان نقرہ کہ باگکشان تو اند پود و درپیش ایوان باوج کیوان برافراشتند و در اطراف
دومن اسک مذکور بھر نقرہ بر زمین نصب کردہ دروہن آن قالی ہاسے نفیس کرمانے و بسا طہاسے رنگین خسرو نقش
کردند و اندر نقش کہ از نہایت صنعت گرنے و آرایش اصلی نگار خانہ چین بود بحال خود گد اشتہ کمال حسن اور محتاج
تکلف نہ استند و تخت کوچک مینا کارا کہ مخصوص جلوس این انجمن بود درپیش ایوان قرار دادہ زرین تخت کلان مٹمن
سقف بنگلہ و ادور وسط ایوان گذارشتند و ایواناسے اطراف غسل خانہ را نیز رفعتہاسے نفیس شین مین نمودہ
درپیش آن شامیاناسے زرباف و مخمل زر ووزے لبوناسے نقرہ بر پاسے کردند و در ایوانہاسے انواع آوا
طلا و ظروف نقرہ کہ از لوازم آرایش این قسم بزہاسے دولت آئین است بر کرسیہا زرین و سیمین چیدہ شد کہ
کناہ نظار گیان از تاشاسے آن باز بے گشت قشوقے چو خلد برین محفلے سازندہ و بنظارہ چشم فلک باز
نرین نصب نقش خاطر فریب و ہمہ آشنای دل اما غریب و بزگینتی باغ در نو بہار چہ بزیا سے خلوت وصل یار
ہوید اور و نقش بر صحنے چہ زہر مینے جلوہ گر صوفے چہ ز نظارہ آتش دیدہ رنگین جہان چہ کہ شد بال طاوس شکرگان
از ان چہ بعد از ان کہ دولت خانہ پادشاسے بنوعیکہ گزارش یافت آرایش پذیرفت روز یکشنبہ بیت چہارم
ماہ مبارک رمضان سال نہار و شصت و نہ ہجری کہ عمر عالمگیر بحساب شمسی سچل سال و ہفت ماہ و سیزدہ روز و تقریباً
چہل و یک سال و دو ماہ و دو روز رسیدہ بود بعد انقضا سہشت گھڑے و ہفت پل از روز مذکور کہ سہ ساعت
و پانزدہ دقیقہ نجومے باشد بر تخت سلطنت و جہانیا سے مرتبہ ثانی جلوس نمود و امر موافق ضابطہ آداب تہنیت و
سبارک باد بجا آوردہ رسم مذکور و نثار تقدیم رسانیدند و لعنائیت خلایع و اضافہ مناصب و عطاے خطا بہا و انعامات
سر عزت باوج رفعت برافراشتند و امیر الامرا شالیستہ خان برخصت نوازش نوبت در حضور بعد نوختن نوبت
پادشاسے بطوریکہ پیر او یمن اللہ وہ عضد السلطنۃ آصف خان خانخانان مرحوم در عہد جہانگیر و شاہ جہان یابین عنایت
بزرگیچ امرا و رعایان و اتران اقلیاز داشت و غیر او احدے با از امر اسے عظام و ثبٹیمان والا احتشام دستورے
آن بود مامور و سرافراز کردیدہ سرمانہ مہابات یافت و خطیب حسب الامر بر منبر رفیع برآمدہ خطبہ بلبغی کہ انشا کردہ
شروع بخواندن نمود بعد حمد و ثنا سے اتنی دو و در حضرت رسالت پناہ صلعم چون شروع نیکر آبا سے عالمگیر
نمود و نغمہ محامد اینہا سرود مقارن نام بردن ہر کی از امیر متور صاحبقران تاشاب الدین محمد شاہ جہان کعبا تشریفے
از خلعت خانہ چو دواہ ان قامت مہابات برافراخت چون نام پادشاہ زمان بر زبان برد و دعا کردہ ثنا ہاسے
او شمر و گران بہا خلقے زندگنکار کہ کسوت شرف و افتخار او تو اند پود و پوشیدہ و امن امیش بنقد مقصود ملو گردید چند
طبقہاسے سیم وزر و خوانہاسے دروگو ہر ہر تارک پادشاہ افتانند کہ از نثار چینی آن بزم کیسہ فراخ اعل حضار پرست
و دست کشادہ از ارباب احتیاج پرورد گردید و امرا و حضار بالنعام و احسان و تشریفات گران بہا اقسام و الوامی مار
شرف و شادمانے اند و خند و مخلصان از سوید اول سپند اخلاص بر بھر عقیدت سوختند و عالمگیر لقب مقرر گشت
چون در عہد شاہ جہان بر یک روسے اشرفے و روپیہ کلکہ طیبہ و نام چار پارو بر روسے دیگر نام پادشاہ سکہ نیزوند
عالمگیر این نقوش را از ادب دور دستہ سکہ خود در اشرفے و روپیہ تفاوت لفظا مہر و بدر این بیت مقرر کرد
بیت سکہ زید در جہان چہر منیر چہ شاہ اورنگ زیب عالمگیر چہ و در روپیہ چہ بدر منیر و طرف ثنائے

سال جلوس و نام بلده دارالضرب و پشیا نے مناشیر لطفرا ہے ابو الطغر محمد الدین محمد اوزنگ یب بہادر عالمگیر بادشاہ
 غازیے مزین گشت تا ہفت گھرے در دیوان عام و خاص بر سر پر صبح جلوس اجلال نمودہ مشکوے پادشاہی رفت
 و بیگناہ را با عطا و انعام مبالغ بسیار شادمان ساخت و از انجا بدولت کہ غنجانہ پر تو جلوس افگندہ سریر آرا
 گشت و در انجا نیز بدستور مجلس بارعام انجمن آراست و آئین کام بخشے و کامرانی گریے پذیرفت و از صاحب فیض
 پادشاہی نخل مراتب و مناسبت بالیدان گرفت پادشاہ نہاد با بالانعام لکوک و عنایات دیگر شمول عواطف مشرند
 و ہر کدام از امر او نوکیمان عالی مقدار و سرداران سپہداران جو دو سائر ملایان آستان دولت بقدر لیاقت و عطا
 عواطف نمایان و عنایت شایان سمت طور یافت و بزمرہ صالحا و متحقین و شعرا و ارباب طرب و ناطق و سرود سراپا
 انجمن مہیاط انعامات لائقہ و صلوات گرانانہ مرحمت شد و دو گھرے در انجا مجلس فروز ماند و تا دو ماہ و شانزہ روز
 ہنگامہ این جشن امتداد یافت ہر روز ابواب بفل و عطا بر و حلال مفتوح بود و عمدہ ہا سے آستان سلطنت ہر یکے
 بنوبت اداسے مراسم پیشکش و شمارے نمود و سید محمد علی سفیر عادل شاہ و محمد ناصر صاحب قطبشاہ سلاطین و کمن
 براسے اداسے مراسم تہنیت با پیشکش ہا کہ آمدہ بودند شرف حضور رسیدہ لبطا خلعت سرا فر از گردیدند و پیشکش ہا از
 نظر گذرانیدند پیشکش عادل شاہ بہشت لک روپیہ و پیشکش قطبشاہ از اقسام جو اسر و مرصع آلات بد و یک روپیہ
 قیمت شد علماء و شعرا سے حضور تارنجا بسیار گفتہ اند لیکن از نوادرا آن تاریخیت کہ ملا غریب شاہ صاحب مہر تھے مجلس
 اصفا نے با تقاسے سر و شش و اما دالہام نبی از انوار کلام الہی اقتباس نمودہ و حروف ملفوظے کہ در تلفظ آید منظور
 فرمودہ و آن کلمہ اینکہ ان الملک قدری تہ من لیشاء و عید نوروز کہ از اعیاد عظیمہ ملوک عجم منہ الحقیقہ عید عالم است
 زیرا کہ تمام شمار و اشجار بلکہ جمیع نباتات و معادن و حیوانات را در ظاہر و باطن استہ از روح ہائے و معدنے و حیوانے
 غلبہ گرفت چنانچہ در حدیث وارد است اغتموا بربیع الی آخرہ و در ضمن آن اشعارے بیان شدہ و مولوے
 معنوی رحمتہ اقتدایاے و مشنوسے شرح حدیث بنودہ و فرمودہ اسپاست گفت پہنمبر با مہاب کبار چہ تن
 سپوشانید از باد بہار چہ انچہ با برگ در خان میکند با تن و جان شما آن میکند چہ و از کلام معصومین علیہم السلام نیز بیج
 و بزرگے این روز سیرا نہ و ضوح سے میاید از شدت عصبیت موقوف نمودہ روز جلوس خود را نوروز مقرر کردہ و سخن
 غزہ فروردین غزہ ماہ مبارک رمضان را سہا جشن نوروز سے متعین فرمود و این جشن را تا بعید فطر اتصال میداد
 و این قسم اعمال را وین پروردے دلہستہ خود را سچے دین سے شمرد و نئے فہمید کہ جشن و عیش را با ماہ مبارک ربیع
 و نسبتی نیست ماہ مبارک رمضان سیرک عبادت و چشیدن مرارت جو عطرش صیام و قیام و تحمل اقسام ریاضات
 شاقہ و رنج و تعب سیرک رضا سے بہت نہ براسے زینت و آراستگی و سماع و انواع نغم و سرود و جمیع لہو و لعب و
 نشاط و طرب و درمندی و ستان اجرا احتساب و محتسب نیز از مختصرات اوست اگر چہ منع منہیات و مسکرات سلیمان
 سلطنت سے نمودند اما محتسب و احتساب در میان نبود

ذکر دستگیر شدن داراشکوہ و کشتہ شدن آن خیر بجا ہر ہر اندوہ

داراشکوہ را بعد شکست ثنائے نہایت بدمانے و پریشانی روی داد و با نیدیا و رسے علمے خود در کمال سہے پرو پائے
 رو بہ گجرات آوردہ بان طرف شتافت درین وقت غیر از فیروز میواتے باوہ دوازده ہزار سوار کسے باو نمود

اگرچہ در ان روز کہ شب ہر میت یافت نابز پیش بنی عیال خود را بر عمار ہیا سے فیلان سوار کردہ با خزانہ و طلا و نقرہ آلات کا ہنگام
 ضرور سے کہ بر فیلان و اشتران و اشتر با بار کردہ اور او اسطر روز بر کنا رتالاب اناسا کردہ اور از غبگ گاہ باز دہشتہ بود و جمعے از سوار
 و سیاہہ بانہا گذارشتہ تا اگر شکست رہد و خود را با ہنار سائیدہ جمعیت و سامان براہ فرار سپارد لیکن در ان وقت پارک و شب
 تاریک انہایت دہشت و خوف و ہشت بظرفے بدر رفت و معقول خواجہ سیرا معتمد سیکے او کہ ناظر حرمش بود بعد استماع ہای و
 اضطرار شکر یان آثار شکست شکر آقا سے خودہ ریافتہ بخوف آنکہ مبادا حرمش بدل سیرے گرفتار گردند پر دگیان راز ان ملک
 بر بردن صلاح دلستہ رو بگو ہستان نہاد و از میان کویہ و درہ راستے سر کردہ دو از دہ قبیل را کہ زوجہ و صبیبہ و سائر عورتش
 در ان عماری ہا بودند بعد سے و عقب با سعد و از خواجہ سیرایان دیپاد ہا بدر برد و جمعے کہ بجا است انہا مامور بودند متفق
 گشتہ سیکس ہر اسے نہ کرد بلکہ تخت ہان واقعہ طلبان آشوب جو ہست جبارت بہ نوب و غارت بر آوردند و راجہ پوتانہ
 را کہ بہ محافظت گماشتہ بود و قطار سے اشتران کہ اشتر نے بر آنا بار بود پیش انداختہ با وطن خود کہ در نواسح اجیر بود
 حاصل کہ از خزانہ و اسباب و کارخانجات و دو اب ہیج با و نرسیدہ اکثر تبار ج رفت و اہل حرمش بعد ہشت ہر با و مامور
 ساعتے توقف کردہ باز ہان سرعت روان گردید و در عرصتہ ہشت روز بکجرات رسید چون امر او کو مکیان انصوبہ خبر شکست
 او شنیدہ قطع امید از نمودہ دل بدلت خواہے عالمگیر نہادہ بودند بنا بر ان سردار خان کہ در ملک کو مکیان آن صوبہ بود
 جمعے را با خود متفق ساختہ سید احمد بخار سے را کہ دارا شکوہ بصوبہ دار سے کجرات گذارشتہ بود مقید ساختہ و بند و بست
 قلعہ نوہ آمادہ ممانعت گردیدہ دارا شکوہ باستماع این خبر از راہ کجرات برگشتہ پر گشتہ کہ ہشت کرد ہی کجرات است
 رفت و بہ کاندہ سبے کولی التجا بردہ استعانت نمود کہ انہی جو انہر دے کردہ با اتباع خود ہمراہی او گذریدہ محدود ولایت
 کچہ رسانیدہ از انجا مراجعت نمود بین وقت بکیسی گل محمد نام سیکے از نوکر انش کہ اورا فوجدار بند سورت کردہ بود بان
 پنجاہ سوار و دو صد پیادہ و سبے با و مین گشتہ ہمراہ شد چون کچہ رسید را بہ آنجا کہ مرتبہ اول در ہنگام آمدن بکجرات
 مسافت کعبہ استقبالیہ وہ انواع خدمت بطور رسانیدہ بود و دختر خود نامزد پیش کردہ تن نوبت سو کو برق برگردانہ
 و کمال بجانگی ہا کردہ بیچارہ دور در انجا توقف کردہ بغرم حدود بھکر روانہ پیشتر شد چون بکنار دریا سے سند رسید فیروز
 سیواتی ہم جہانی گزید چون از دریا سے سنگدشتہ بلک چاندیان رسید انہا بجا گفت پیش آمدہ قاصد غارت و اسیرے
 او شدند بسعی و کوشش ہا در انہ گل محمد ہمراہی انش از دست انہا ہائی یافتہ بجد و گمسیان رسید و مرزا گمسی کہ مرزبان آنجا
 اورا استقبال کردہ و جو انہر دے را کار فرمودہ بوطن خود کہ از انجا تافند ہار دو از دہ منزل است برد و قدومش را با احترام تلقے
 نمودہ و ہوا خواہی و تقبل امداد و ہر اسے کردہ متعہ شد کہ اورا بدرستے قلعے کردہ بسر حد قند ہار رساند چون ایام عمر او قریب بانجام
 رسیدہ بود قبول این امر نمودہ بنا بر سابقہ احسان عظیمی کہ بر ملک جیون زمیندار و ہا دہ داشتہ و اورا در عہد شاہ جہان از
 زیر پاسے فیل رسانیدہ گمان مرد سے و مرد سے بان افغان سنے ایمان سے برد و کونیت بسوی دہا دہر نہاد با امید آنکہ
 خد سے در انجا از محنت سفر و تعب راہ آسودہ ببد رتقہ امداد و ہر اسے ہا و خود را بقند ہار رساند چون بیک کروہی وطن او
 رسید ملک بر آمدہ با و ملاستے گشت و دام و غا در راہ او گشتہ و حسب تقدیر بعد فرار از اجیر زوجہ او عارضہ سل ہم رسانیدہ
 درین مدت بیمار بود و روز بروز کوفت او سنے افزو و درین وقت کہ ہنوز داخل وطن آن سبے باطن نشدہ بود آن ضعیفہ
 عقیقہ جہان فانی را پدید کردہ دارا شکوہ را کہ بازن خود نہایت الفت داشت کمال کدورت و کلفت رو نمود و غمش اورا

بائبراران سوگوار سے بلا سوز فرستاد تا در مقبرہ ملا میر بخشے کہ نسبت ارادت با او داشت و فن نمایند و از سفاهت و نادانی
خواجہ معقول ناظر دگن محمد را کہ جو اپنے سپاہیے کار آمد نے در وقت چنین روز ما سے محنت اندوز بود با قریب پنجا و سوار
با وجہ امتناع اولیہا حجت تمام ہمراہ غش مذکور فرستاد و بعد از آن شکر سے مذہبت با ستظار یہاں مردم معدود تا با آنجا
رسید، بعد از خود با چند سے از خواجہ سرایان و خدمتگاران آنجا مانده با خود قرار داد کہ چند سے در آنجا بودہ از ماتم بر ایعد
از ان متوجہ قند ہا ر شود مکہ جیون ملعون بجلیدہ و افسون اورا خوش شود و آشتہ صلاح خود در قید آن مظلوم دیدن با برین
انتہا ز فرصت نمودہ از صبح بیت و نہم ماہ مبارک یہاں سال کہ داراشکوہ عازم سمت قند ہا ر شد آن مقصد با اتباع خود بر سر
راہ او آمد و آن یہاں بنے چارہ آوارہ را با سپہر شکوہ لپرش و شکر نمودہ حقیقت حال برا جہ سے سنگ و بہادر خان کہ با او
قاہرہ راہ تعاقبش سے سپر زد و بہ باقر خان فوجدار بھیکر نگاشت باقر خان بھجور و در نوشتہ او با پادشاہ عرضہ بہت نمودہ
بارقیمہ ملک جیون محبوب سرخان اجنبہ سلطنت فرستاد بیت و یک ماہ شوال این خبر لجام گیر رسید بعد چند روز دیگر کہ
خبر گرفتار آمدن داراشکوہ بہت بہادر خان و رسیدن او بہ دہاد سپر شنید حکم بنواختن شادمانہ نمود و راجہ راجروپ
زمیندار جموں را کہ بہستان سرگگر فرستاد کہ سلیمان شکوہ مہین سپر داراشکوہ را بہر صورت کہ تواند بہت آرد و ملک
را در جد و سے این عمل شست کہ سچا کس نہ پسندد لبعنایت ارسال خلعت و منصب ہزار سے دو عدد سوار و خطاب بختیا خان
کا سیاب گردانید بھدین ایام بہادر خان کہ داراشکوہ را با سپہر شکوہ کھین لپرش از بختیا خان گرفتہ سقید بسلاسل تہمین
نامہ را حسب الامر آتاسے آورہ لظاہرہ دارا خلعت رسید و نظر بیگ چیلہ از فرط خوشست معین شد کہ پیش رفتہ داراشکوہ
را بھیر سے کہ نہ میگے سخواست دیدہ بیاید شازدہ ہم ذی الحجہ نیمہ مذکور گشتہ دولت زمین بوسہ دریافت و حقیقت حال
آن بیچارہ باز نمودہ باز مخص شد و سہ شنبہ ہفتہ ہم حکم فرمود کہ داراشکوہ را سلسل با لپرش در حوضہ سرکشاہ بر ماہ فیل
زینماندہ بیارید و نظر بیگ چیلہ در عقب فیل نشستہ باشد و بہادر خان با فوج ہمراہ گشتہ داخل شہر سازند و از میان شہر
و بازار دہلی گتہ بھض آباد رسانند و در جا محفوظی در عمارت خواص پورہ کہ برای بودنش قرار یافتہ نگہدارند و بموجب
مکالمہن آمد و روز دوم کہ بختیا رجان سیر روی بخت و دخل شہر شد بعضی از نوکران شاہ جہان آن تہہ کار بے ایمان را دیدہ از
خود رفتند و بازاریان شہر نیز از عمل او نفرت نمودہ شوریدند و بے اختیار بر سر او و افاغنہ ہم ہش رنجیہ بزیر چوب و سنگ
گرفتند تا آنکہ چند کس از ان سیر رویان از پامی در آمدند و بے مخرج و حوضہ و سر و گردن شکستہ گشتند و نزدیک بود کہ قتل
خطمے بلند شود کہ تو ال شہر با جمعیت خود رسیدہ آشوب را فرو نشاند و بختیا زنا بکار را با ہمراہیانش قلعہ رسانید پادشاہ
حق پرست معدلت کمیش از علما سے مذہب خویش فتویٰ طلبید علما سے سو حکم نمودند کہ خون چنین ملحد و کسانیکہ خوبی او بر خلا
قنا سے خلیفہ خواہند مذہب حنفی درست بہت پادشاہ دین پرور حق شناس است حکام اساس سلطنت خود در قتل آن
بیچارہ سہریاس دیدہ حکم لقتل او دو دستار اش کہ بر سر بختیا رجان رنجیہ بودند داد و در داراشکوہ آخر روز چہار شنبہ بیت
یکم ذی الحجہ مقول گشت و لاش اورا العبد شہیر در مقبرہ ہا یون دفن کردند و سپہر شکوہ را بروہ در قلعہ گوالیار بھوس داشتند
و بعضی اجدیان پادشاہ سے کہ باو سے فتنہ شورش بر بختیا رخان شدہ بود در پیشگاہ عدالت رسیدہ حسب الامر علما سے
دنیار از دنیا سے نا پدید رہائے یافت *

ذکر رفتن شازدہ بھدر علی خان نزد شجاع

چون درین مدت شجاع بار سال رسال سائل و وعده تزویج صبیبه خود سلطان محمد را بسوسے خود میکشید و دیگر افسونناسے
 و لغزب بروسے و مید و بعضے احمقان واقعہ طلب میانہ نشانہ زاده و معظم خان سپہ سالار بنا بر کمال اختیار و اقتدار که عالمگیر در
 سردار عساکر با و داده بود و غبار نقار بر انگیزه همواره بنامے و غمازے فتنه سازسے و بخشش افزائی سے نمودند محمد سلطان
 درین وقت اندیشہا سے فاسد بخاطر خود جاسے داده بست و ہفت ماہ رمضان سال دوم از جلوس پدر با امیر قلعے داروغہ
 تو چخانہ و قاسم علی میر تو زک کہ محرم راز او بودند و دوسہ کس دیگر از خدمتکاران برکشتی نشسته از آب گذشت شجاع با شماع
 این خبر انبساط عظیم نموده بلند اختر کمتر سپر خود را یا جان بیگ کہ سرخیل عمدہ ہاسے او بود با استقبال فرستادہ قدم اورا
 با غزاز و احترام تلقی نمود و ازین سانحہ کمال فتور و اختلال مجبور و عالمگیر راہ یافتہ سپاہ ہم بر آمد و ملازمان پادشاہی اول از جا
 رفتہ بازوسے ہمت بستنی گرا بید و شجاع لشکر سے پار سنے نواڑہ با و گچی فرستاد کہ از اشیاء و اموال و کارخانہ لشکر نشانہ زاده
 بر چہ تو اند زبان طرف آب برند و معظم خان ہمان شب از سنج این قضیہ آگہی یافتہ بحسن ہمت و بیروسے تدبیر خان ثبات
 و سکون از دست ندادہ مغلوب ترزل و ہراس نگشت و فردا آن بقصد تدارک و طغاسے این آشوب از روی کمال ہردار
 و ہوشیاری جریہ از سوتی بد و گچی رسید و لشکر را کہ از وقوع این سانحہ سریشہ استقلال از کف داده بود ضبط و نسق
 نموده با ستالہ و دل سہے ہمت بخشید و گروہ مخالفان را کہ چیر گے و خیر گے نمودہ با نواڑہ بعزم ہردن کار خانات و لشکر
 نشانہ زادہ با نیطرت آب آمدہ بودند دفع نمودہ غائب منہزم گردانید و بعد این مقدمہ چون موسم طغیان آب با بود از طرفین
 سور جا لہا بر خاست و خانخانان معظم در موضع معصومہ بازار کہ زمین تفع و از اکیز گر سبافت ست کردہ بود با اقامت گسترد
 و بر سنے از افواج را در اکیز گر گذاشت و عالمگیر در دفع و استیصال شجاع تدبیر سے مناسب اندیشیدہ خواست کہ ہر دو
 گنگا فوج او بودہ عرصہ بر شجاع تنگ تر گردانند تا برین یر لیغ مضاع بنام داؤد خان تہیشے صوبہ دربار اصدار فرمود کہ
 کمر ہمت بتقدیم انجامت بندد و با با بنیان خود و کولکیان آن صوبہ ہر جا مناسب داند از آب گنگا گذشتہ بر سر ٹانڈہ برو
 خان مذکور بعد از ورود غنور شیخ محمد حیات برادر زادہ خود را با ہزار و پانصد سوار و دو ہزار پیادہ بہ نیابت خود در پٹنہ
 گذشتہ بموجب فرمان غزہ ماہ مبارک رمضان با سائر کولکیان صوبہ ہار در بلدہ پٹنہ از گنگا گذشتہ و چون موسم
 برشکال رسیدہ آب دریا چاسے کوچک طغیان داشت و ہر جا بدون کشتی و جسر عبور از انہا مستعذر بود و مردم شجاع بنا بر کثرت
 نواڑہ و با ستظار آن ہر جا سور چال بستہ در مدافعہ میکوشیدند سطر مسافت تا رسیدن بہا گلپور بطول کشید و درین میان
 جنگہاروسے دادہ ہمہ جا غلبہ و استیلا افواج عالمگیر سے را بودہ چون موضع قاضی کر یہ محاذسے بہا گلپور رسید بنا بر شدت
 طغیان آب کہ زمین ہمہ جا ناپدید و دریا سے کوسے نہایت عمیق دستد میگنزد و براسے گذر ایندن زمان برشکال و فرعون
 آب با جانجا اقامت ورزید و چون شجاع بار دیگر چنانچہ غمگین گذار سنے سنے یاد اکیز گر امتحون گشتہ با نیطرت آب آمدہ و
 نیز صوبہ بدبجرات خود از گنگا عبور کردہ در حد و بہا گلپور و کھل گانو گذر ایندن چون آب کمی پذیرفت و با خانخانان معظم
 و شجاع مسافت کرداد و گر بارہ داؤد خان از آب گذشتہ بطرف شہر گنگا روانہ مقصد گردید *

ذکر برکشتن سلطان محمد شاه زاده بشکر گاه معظم خان

انصاف شجاع ہمت گذر ایندن ہر سات در ٹانڈہ طرح اقامت افکندہ لشکر خود را در سجا بیج کرو چون شہید کہ شہید خان
 ب با خان خان کہ شجاع او اجا کر جہانگیر کر کہ وہ بہ در میدان ان اجارا با خود کردہ بدہ در حد دو و تخواست عالمگیر است

و مجموع زمینداران آن خود و با او موافق گشته و م مخالفت با شجاع میزدند و مسور خان سپه معصوم خان زمیندار جهانگیر نگر با اشاره
 او اکثر نواره را ضبط خود و آورده و غنیمت با جمیع نواره معظم خان ستم میزدند و با شجاع این خبر زمین الدین سپه بزرگ خود را
 با خواج خسرو که نوکر عمده اش بود و لشکر مناسب بجایگزینگر فرستاد تا بالضبیط و نسق آن خود دو استماله قلوب رعایا و زمینداران درازد
 تا رسیدن خان اراده خود بقبول نتواند آورد بلکه اگر قابو یابند او را قبض رسانند زمین الدین بعد وصول بجهانگیر نگر تمسک
 گشتن رشید خان نموده و مدار عام طلبید و با اشاره اش حاضران او را از پاسه در آوردند سبب متصرف شدن شجاع با کبیر نگر
 راجع آنکه چون کیطرف آن بلده کو بهستان و کیطرف گنگاست و زمین پاسه اطراف او در موسم برسات زیر آب می باشد
 شجاع نواره بسیار داشت بمزم کبیر نگر که از طرف عالمگیر بود و سبب قلت کشتی از قوه نمیرسید و راجه هر چند زمینداران با شجاع
 شجاع اتفاق داشت کو بهستانیان را شورانید و بیچاره بار امیز و بدین جهت غله معجز عالمگیر نمیرسید و مردم لشکر متفرق بر
 زمین مرتفع بود و رخت اقامت افکنده منتظر انقضا س موسم برشکال بودند و بنا بر قلت غله کار اصعب است کشیده که شمر آن
 دو اب تلف شد شجاع بر این حال وقوف یافته قاصد بدست آوردن کبیر نگر گشته تخت میر سحر خود را با چار صد سوار و برقیان
 فرستاد که آن طرف در پاسه گنگ زمین مرتفعه اقامت و رزیده دست بر دس عند انقضه نموده باشد چون او بهشت
 کرد و کبیر نگر قائم شد و مردم بر نواره آمد در کبیر نگر تاخت و تاراجی کرده بر سر گشتند شجاع تحمیه اسباب شاد و
 دختر خود با شانسزاده محمد سلطان در نمانده نموده سراج الدین ملازم خود را با فوج مناسب میر علاء الدوله دیوان و صحابه با قوه
 در نمانده محافظت بنگاه و اهل حرم گذاشته فرمان داد که شاد می را با انصرام رسانند تا بعد از و اج شانسزاده سجا طمع بهناد
 رفاقت او کرد و در نزد او برسد و خود جایکه میر سحر او اقامت داشت آمده شانسزاده محمد را بمانده فرستاد تا کتخدا شود و نیز
 ماه مبارک رمضان قصد کبیر نگر کرده با نجا آمد و ذوالفقار خان میرانش عالمگیر با اکثر لشکر در زمین بلند که از دهن کوه که تین
 شهر نو و قدیمیت اقامت داشت و راجه اندر من بوندیله در منازل و عمارات شجاع مقیم بود و ذوالفقار خان چون بیمار بود و سوار
 نتوانست شد و اسلام خان و خدا سنی خان با سار عساکر با شاسته سوار شده بقصد مدافعه بره خیابان که از دهن کوه
 تا شهر نو است بجانب مخالفان روانه شدند قبل از رسیدن این گروه راجه اندر من با همراگان خود بدافعه حتی المقدور کوشش
 و آویزشی با مخالفان نمود لیکن بنا بر قلت جمعیت تاب مقاومت نیاورد و اسلام خان و فدائی خان بنا بر اغراض باطله
 نفسانی توفیق جلالت نیافتند و با آن که چندان غلبه و استیلا از مخالفان روسه نه نمود و شوکت و کثرت فوج عالمگیر را بود
 بی کوشش و جانفشانی فرم باز پس گذاشته رخ از عرصه مقابله بر تافتند و در آن سر زمین که محل اقامت بود نیز از عدم
 اتفاق استقلال نیافتند و ذوالفقار خان چون حال بدین منوال دید با مجموع عساکر او اخر همان شب کوچ کرده بره دهن کوه
 بجانب معصومه بازار شتافته بنجا همان معظم کشت و بعضی از بنندگان پادشاسته از پستی فطرت راه بیوفانی پیموده و گردان
 شدند و شجاع پیوستند و اکثر نوکران شانسزاده محمد سلطان از فرقه سپاه و خدمه بان طرف رفته بعضی کار خانات و میدان
 و اسپان شانسزاده و سبر که در اینجا بود تبصرش درآمد و شجاع را از وقوع این قضیه سخت و جراتی تازه و قوت و شوکتی شایسته
 بهم رسیده و کبیر نگر پای جبارت فشر و چون برسات منقضی گشت و آبهاف و نشست معظم خان اسلام خان را در سمینه فدائی
 و راجه شجاع سنگه بنبدیه و گرو سب دیگر را در میره جا داد و فتح جنگ خان را بالود س خان دزیر دست خان و فرستاده
 دیگر از افغانه که محلی دو شهر سوار بود و در هر اوسه مقرر کرد و در خلاص خان خوشگی را با جمعی از دلاوران فوج طرح نمود و بنهاد

اقبال مالکیر و جرات و تدبیر خود بتوز کے لائق در عتب مخالف کہ سے سردار توره داشت و پادشا سزاده محمد سلطان با ان ماه
جرات و دلاوری و تربیت مالکیر مقدمہ بحیث بود روان گردید چون بکنار بجا گئے رسید چند اول شجاع کہ سردار آن آہنندیا
معمور سے بود ازان طرف نمودار شد باشارہ خان سپہ سالار از توپ خانہ پادشا سے دست باندختن بان و گنج نال ششہ نال
شودہ نیز ان قتال برافروختند و قشونے از افغانہ فوج ہراول و برنے از تابینان معظم خان و گرد سے و گیاہ ز مبارزان
از آب گذشتہ با دشمنان در آویختند و بیک حملہ پاسے مخالفان از جا سے رفت و اکثر سے ازان جا عہ گریبان بچنگ اصل دادہ
سر بچیب عدم بر کشیدند و اسفندیار ز خمہای بسیار خورده و رسید ان افتاد و نور الحسن از عمدہ با سے لشکر شجاع ہزار نیم ہر ششہ
از عرصہ کارزار عنان بر تافت و گرد ہر را مٹھور کہ نیز عمدہ آن لشکر و بارہ جہونت خویشے داشت لجام دیگر شتافہ شجاع ہست
این خبر فوج را بر جبر گنداشتہ بمقابلہ معظم خان رفت و بعد انقضائے سے پاس مقابلہ میسر آمد معظم خان خواست کہ بہت
مجموعے بر مخالفان حملہ کند امر اسے ہمرا ہی خود سے آغازیدہ و فی الجملہ نفاستے و رزیدہ خود و اسے دوتا سے نمود نا بجا
بمشاہدہ این حال و قلت اعوان بچنگ توپ و بندوق و بان گذر ایندہ روز با انجام رسانید و از خود سے ہمہ الامان
تعییل در جنگ کوتہ یراق صلاح ندیدہ چون میدانت کہ داوود خان از مونگیر عبور گنگا نمودہ عازم ٹانڈہ است بنگاہ شجاع
را بجا بچورد استماع خبر قریب او بقصد ٹانڈہ شجاع خود بخود خواہد گشت و نیز شنیدہ بود کہ دلیر خان از حضور کوکٹ رسیدہ
انتظار و رود او ہم سے کشید و بمقتضا اسالت اسے با چنین رفقا سے منافق صفت آرائی و نبرد آرمائی صلح مدہ
نمودن آباد کہ از زمان جعفر خان بمشد آباد شہرت گرفت گردید شجاع بمشادہ اینحال کمان ضعف و صبر و دست زدن ہا
و اختلاے و جرات خانخانان معظم فی ان کردہ خود ہم از طرف دیگر بجا گئے عازم مخصوص آباد گشت و گندڑی پور پہا
یافتہ بارادہ گذشتن ازان و بخین با خانخانان مقابل لشکر فرود آمد خان سپہ سالار تا دوازده روز بچنگ توپ لنگاہ گذر ایندہ
مجال عبور نہا دتا آنکہ شب ووشنبہ بیت و یکم ربیع الثانی کہ شجاع عازم غرم عبور بود خبر باور رسید کہ داوود خان مورچال
دریاسے کوسے را بہت ز کوشش شکستہ از دریاسے مذکور عبور نمود و ختیب پہ ٹانڈہ کہ بنگاہ اوست میر رسید بہ
این خبر مغلوب جنود خوف و ہراس گردیدہ انچہ معظم خان اندیشیدہ بود بطور رسید و شجاع غرم پیکار بارادہ ادبار اناجا و
سیدن باہل حرم دستخفاظ اموال و ناموس بہل نمودہ کوس معاودت نواخت و او در همان شب از کنار آب بجا گئے
کوچیدہ قاصد سوئی گردید تا در انجا از گنگ گذشتہ خود را بہ ٹانڈہ رساند معظم خان کہ بدیدہ پیشین بین این منصبہ را دیدہ بود
انتاز فرصت نمودہ مکر خدیت بر میان بست و انبساط تعاقب شجاع بعد یکما یکس روز سوار شدہ از دریاسے بجا گئے
کہ پایاب بود عبور نمود لیکن چون نام اردو و جمال و افعال لشکر باستی از آب بگذر دوسہ دریا چہ دیگر نیز تا معسکر مخالف
در میان بود آن روز یک صبح کروہ طے شد و شجاع بر کنار نال کہ سے طرف دلدل داشت تو چنانہ چیدہ خود با فوج سوارہ
عقب آن ایستاد معظم خان نیز روبرو ہمین قسم چون شام شد ہر دو بجا پاسے خود منزل نمودند ہمین شب فوج دیگر از
حضور مع تو چنانہ و خزانہ بکوکٹ معظم خان رسید و شجاع سے پاس شب گذشتہ کوچ نمود و سلطان محمد را چند اول خود حاکم
و معظم خان نیز صبح سوار شدہ و تو چنانہ را با احتیاط از گل و لاسے گذرانیدہ تعاقب نمود و از سوسے اندکے گذشتہ ہر دو
لشکر نزدیک ہمہ گردید و تا سہ روز بچنگ توپ و تفنگ در میان ماند روز سہ آخر شام گرد سے از طرفین نرسیدہ گر حملہ بردہ
برنے مجروح و مقتول شد تا آنکہ او آخر شب بیت و ہفتم ربیع الثانی شجاع بطرف دوناپور کوچ نمود و معظم خان ہم

سوار شده در پے اور رفتن در اثناسے راه شنید کہ شجاع کہ با شجاعال میر و دانتظام لشکر رستمے پذیرفته فتح جنگ خان از فوج
 سہراول و اسلام خان با فوج بر الفار تیز عنانے کردہ بیشتر راندند و چندانکہ معظم خان گس فرستادہ منع نمودن دوست نکر دتا آنکہ
 کنار دریا چہ دو گچی رسیدند آن طرف نالہ فوج شجاع ابستادہ بود و تو پخانہ پیش رو چیدہ فتح جنگ خان و اسلام خان مجال گذر
 نیاختہ ہما نجا عیان کشیدند معظم خان ہم ناچار در پے اینہا با جمیع افواج رسیدہ بہ پیش قدمان گفتہ فرستاد کہ چون آن تیز جلو
 رافع شدہ الحال صلاح درین است کہ مورچال و سبب مخالفت را واقعے ننذاہہ بتلاش جلاوت و دلیرسے بگذریم و میت بگرختن
 شجاع بر گماریم و اورا مجال عبور از دریا گنگ نہ ہم لیکن چندانکہ دین باب امر او سرداران را تحریک و تکلیف این جرأت نمود
 کوتاہی سے و خود و ایسے نمودہ افرمان ن نوین اخلاص آمین کار نہ بستند و شجاع چون داعیہ گذشتن از گنگ اہم امور میدانت
 خندے کرد لشکر خود در نہایت عمق کندہ مورچال را استحکام داد تا بفرغبال لشکر و اسبابش از آب گنگا عبور نماید چون خندق
 و مورچال خاطر خواہ درست شد شروع بگذرانیدن لشکر نمودہ اول سلطان محمد را از آب گذرانیدہ بہ مانند فرستاد و
 با استحکام و ضبط مورچال پرداختہ تا عبور لشکر بدافعہ اعدا کوشش داشت چون جمیع لشکر گذشت آخر شب خود ہم عبور نمود چون
 راہ تیلیا گذشتے بسبب بودن شجاع درین طرف گنگا سد و بود و دلیر خان کہ بکوہک سپہ سالار آمدہ بود ناچار از مونگیہ عبور نمود
 داؤد خان پوست و معظم خان فرہاد خان را با فوج مناسب و تو پخانہ لائق بجانب اکبر نگر برای کشادن راہ گذشتے
 فرستادہ کہ تو اتالی با کبر نگر متعین کرد و بعد رسیدن نواڑہ کہ داؤد خان محبوب شیخ حمید پسر خود فرستادہ بود اسلام خان را
 بادہ ہزار سوار حسب الامر بادشاہ بطم و نسق این طرف گنگا گذاشتہ چون دریا سے گنگا دوسہ شعبہ بود و شعبہ را گذشتہ
 بر کنار شعبہ سوم خمیہ کرد و داؤد خان و دلیر خان از ان طرف گنگا جریدہ پیش خان معظم آمدند و گنگا لیش نمودہ بعد یکس
 شب بلشکر گاہ خود رفتند و بعد قال و مقال بسیار بود سے خان و فدائے خان را با داؤد الفکار خان بجهت محافظت اردو
 گذاشتہ خود با مخلص خان و جمیع دیگر عساکر اقبال توان از شعبہ سوم گنگا عبور نمود و از ان طرف داؤد خان و دلیر خان و
 ساگر کوہکیان ہمراہ شدہ با اتفاق روانہ مقصد گردیدند غرہ جمادی الاخر سے خبر آمد کہ فوج مخالف کہ بہ ماہاندا مورچال
 بستہ و مقام مزاحمت بودند بسببی غیر معلوم برخاستہ نزد شجاع رفتند و داؤد خان و دلیر خان را بجا رفتہ فرود آمدند و خبر آمد
 کہ سید عالم با قریب کینہرا دپانصد سوار و پیادہ فرستادہ زمین الدین پسر شجاع مع دو صد توپ آمدہ بشجاع پوست
 پنجم ماہ مذکور معظم خان از ماہاندا بکشتی عبور نمودہ بکنار نالہ کہ آنرا ہم عبور باید کرد و رسیدہ بر ان پلست و یک کردہ
 بیشتر رفتہ آن سرزمین را نظر احتیاط دیدہ مراجعت نمود و فوج را ببالدہ فرستادہ مردم شجاع را از انجا بدر کردہ

ذکر برکشتن سلطان محمد شاه به لشکر گاه معظم خانان

چون محمد سلطان ازین حرکت تعویکہ بعمل آوردہ بود متنبہ گشتہ اقامت خود در رفاقت شجاع متضمن انواع خرابیہا
 دید بہانہ دیدن روجہ خود کہ در ان زمان عارضہ بیماری سے داشت بٹانڈہ آمد و اسلام خان را کہ با فوجے از عساکر قاہرہ
 در اکبر نگر حسب الامر پیش بود از داعیہ خود آگہی دادہ نہانے نوشتہا سے مکرر بار فرستادہ اشعار نمود کہ با جنود
 خود در دو کچی منتظر و داؤد باشد و ششم جمادی الاخر سے او اخر روز بہانہ شکار سوار شدہ بکنار دریا رسید و خود
 در کشتی نشستہ یازدہ کس از نوکران روشناس و بر خے از خواجہ سرا یان و خدمہ و یک اسب سوار کے در چار شتی
 دیگر در آوردہ از گذر ٹانڈہ بگذر دو کچی کہ اسلامخان با افواج در انجا مترصد بود متوجہ شد و درین اثنا مردم شجاع کہ

که در مانده می بودند آگهی یافته بسوا کشتی راه تعاقب سپرده نزدیک رسیدند مقارن این حال اسلام خان که منتظر قدم شاهزاده بود خبردار شده خود را با همراهان بکنار دربار رسانید متعاقبان جمعیت لشکر و قریب باصل رسیدن کشتی شاهزاده مشاهده نموده ناکام برگشتند و شاهزاده قرین سلامت بساحل معصود رسید خانانان معظم این خبر شنیده شاهزاده را نزد خود خواند و هم ماه شاهزاده از گذر سده باز بخورگنگا نموده معسکر خانانان سپه سالار متوجه شد معظم خان با جمیع ملازمان شاهی استقبال نموده شاهزاده را آوردند و بخیمه که براس او برپا شده بود فرود آوردند ذوالفقار خان را که عارضه بیمارسی بامتداد کشیده طاقت سوارسی جنگ نداشت حسب الحاکم از لشکر جدا شده عازم حضور گردید و در قریب جگه گهاٹ بفاصله پنج کرده از مالدیه پایا بسوموع گشته بود که ملاحظیت کعبور لشکر منصور وارد معظم خان جمعی را فرستاد که بکنار آن مورچال بسته بفضیله خود نگهدار و شجاع برین حال اطلاع یافته بلند اختر سپهر خود را همان طرف فرستاده مامور نمود که هر جا پایا بیاند مورچالها بسته مانع عبور اعدا سے باشند و خود با کمتر فوجی با اعتماد نوازه برابر لشکر داود خان پامی تجلد فشر و معظم خان کثرت مردم دشمن بطرف حدود مالدیه شنیده فوج دیگر بسرگردگی دلیر خان در آنجا فرستاد و شاهزاده محمد سلطان را حسب الحاکم پادشاه همراه فدائے خان با فوجی از سپاه دارالشاهان راهم که از سابق در خدمت شاهزاده معین بود با چند سواران توکران قدیمی او بجا است و خبر درارشین مقرر نموده روانه حضور نمود و به ذوالفقار خان که سابق مخصر شده بود نیز نوشت که بر جان نوشته برسد لوقت گزینید و در خدمت سلطان محمد بوده لوازم حراست و محافظت بجا آرد و شاهزاده غره رجب او اواخر سال دوم جلوس روانه حضور شد چون نزدیک بشاه جهان آباد رسید بموجب حکم اهل یار خان داروغه گرداران لشکر پور صبح بیت و پنجم شعبان رفته سلطان محمد را از راه دریای سلیم گده که برآ بودن او مقرر شده بود رسانیده و حراستش بمقتضای خان خواجہ سکر تقویض یافت و شروع سال سوم از جلوس که مجلسین مهیا و آماده بود و خبر رسیده که شجاع ششم ماه رمضان از جہانگیر نگر بولایت رننگ ره سیر ناکاسه گردید و مملکت بنگاله سترانه فرو از لوت وجودی در آن مصفا گشته نم ماه مذکور خانانان سپه سالار معظم در جہانگیر نگر نزول نمود تفصیل جنگ شجاع در عالمگیر نامہ شرح بسط تمامست این مقام بیجا ۱۰ رام نباشد قناعت نموده می نگار چون گذر پایا بی چنانچه مذکور شد بدست آید بود معظم خان چند روز در تیر سیر گذر آید در جہت که نوعی سمی و تررد بکار برد که زیاده درنگ در اهتمام این جنگ رویداده برسات آئینہ نخل مقصد نگردد و جنود قاسره را براراده خود آگاه گردانیده چهارم شعبان سال دوم جلوس پاسے از شب مانده مابین غرمت با مخلص خان و خلاص خان خولشکی و دیگر مبارزان فیروزے شمار سوار شد در اثنای راه دلیر خان رسید مظفر خان و دیگر سرداران شہامت نشان که بر هکذر واقع بودند با سپاه خود از مورچالها برخاسته رفیق طریق نصرت گردیدند و بیست مجوسے اول روز بگذرند که دو کرده پایین جگه گهاٹ بود رسیدند و شجاع قبل ازین سپهر خود را با فوج شالیستہ بمحافظت آنجا فرستاده است حکام آن مقام نموده بود و آنها آماده مدافعت بودند بجز دو رود این جنود دست باند ختن توپ و تفنگ کشودند معظم خان قوت و درنگ صلاح ندیده مردم را ناگید و تحریریں بر عبور نمود شجاعت پیشگان بلاوت نش از دام اعدا در وقتے نهاد و با تفاق کمر همت بر عبور بستند نخست دلیر خان و مخلص خان و خلاص خان خولشکی فیل سوار باب زودتر و بعد سپه مظفر خان و دیگر یهاوران بان ناکه درآمده از چپ و راست و پیش و پس فوج فوج مانند موج در آب روان گشتند و رینوقت مخالفان مقابل سجد و کوشش تمام آتش بکار برافروختند فوج عالمگیر لوازم مقاومت بطور رسانیده

ذکر گشتن سلطان محمد شاه بشکرگاه سلطنت خان

چندے از سپاه هدف ناید که بلا گشته سرسجیب عدم فرود بردند و بر سر مجروح شدند و جمع معلوب هر اس گشته گردیدند
 و بیالت کیشان شہامت جو کہ حفظ ناموس سپاهگرے و آبرو دامن گیرشان بود و سہمت بر تافتند چون ہر دو طرف
 گذر آب عمیق بود در میان دریا چہ نے ہست قلم براسے نشان منصوب بود تا مردم در غرق آب نیفتند درین وقت از غیب موج
 آب تہلاطم آمدہ ریگ زمین از تہ بدرفت و بعضی مواضع پایاب ہم غرق آب شد و نشانہا نیز بر جانماندہین سبب از سوارو
 پیادہ قریب ہزار کس غرق گردیدند از انجملہ بود فتح خان سپردلیہ خان شہور و مجروح بر آمدن از دریا با اسدا در آوے
 و معظم خان نیز از پانیہا رسیدہ با اتفاق مورچال رختند آہا نیز پاسے جلادت فشرده سبب طاقت کوشیدند و خلال
 این حال بلند اختر و سید عالم بگویم رسیدہ از دور نمایان شد اما قبل از ورود آہا پاسے ثبات و استقلال مستحقان
 مورچال بغزیدہ راہ فرار و فرودیدہ بودند بلند اختر با سید فلی اوزبک از سرسجیبی ثباتہ شتافت و سید عالم با دیگر
 جنود و شجاع ہر گشتہ روزگار پیوست و خان معظم چون دید کہ شنی وافر بدست آمد بر کنار دریا چہ شستہ بہریت و بغینہ
 جنود را فرود آورده آن روز ہما شجاع نمود و شجاع استماع این خبر و شستہ اشردل از سلطنت و اقامت بگالہ و دست
 چندین سالہ سرگرفتہ از میرداد پور محل اقامت برداشتہ بہ نگاہ خود کہ در مانڈہ است شنافت کہ از انجا بسج راہ آوارگی
 نمود و بجان گیر نگرو معظم خان روز دیگر با جمیع افواج بجانب رہ روان گردید بعد سطلے اندک مسافت خبر رسید کہ
 تاسے نوازہ نزدیک سربک کہ از گزند کوز شستہ رود است جمع شدہ و شجاع خود نیز بان راہ آمدہ اند اسبہ سالار با جمیع
 از لشکر جا شد و بر جناح سنجال سمان جانب شتافت و پاسے جنود نیز از پانیہا اورواتا گردید و یک پاس و زمانڈہ خانہا
 معظم بہ برد پور رسید و چار صد کشتی از نوزادہ تجاع بعینہ از آن شحون با موال و اسباب کہ در انجا منتظر او بود تصرف درآمد
 و منظر کزان سیر غریز و بیان لشکر را با واقعہ نویس و جمع از سپاہ و سہ صد پیادہ مندرتے براسے ضبط آن اموال در انجا
 گذارشتہ نمود بہر ہم بغیر روانہ شد و با چار صد سوار قریب نصف النہار بمانڈہ رسید تجاع کہ شب پنجم شبان چنانچہ مذکور شد
 از چو کہ میزداد پور روانہ شدہ بود و صبح در انجا رسیدہ بغیرم فرار ساز راہ او بار سیرود مانڈہ کنارہ با فرود آمد
 و بہتہا تمام و وعاسکہ اعناد و بر استحکام آن دشت از نفاس اموال مثل اشرف و طلا و جو اسیر و وضع آلات پر کردہ
 دیگر سنیا و کارخانجات کہ در انجا داشت بروز و غراب دیگر بار کردہ آہا را روانہ ساخت و سبب فزاع از سرانجام این امور
 از مانڈہ پیشتر رفتہ و درخت زار سے فرود آمد و ساعتے چند توقف گزیدہ درین اثنا قراولے با و خبر رسانید کہ افواج قباہ
 نزدیک رسیدہ با استماع این خبر در کمال اضطراب و سوار شدہ در ساعت از روز پاسے مانڈہ بکنار دریا رسیدہ با بلند اختر
 بنین العابدین پیران خود و جان بیک و سید عالم و رشید قلی بیک اوزبک و میرزا بیک و سہ ہزار سپاہ و خبر و خواجہ
 سربان کہ بگی سہ صد کس بودند در کشتی نشستہ با قریب شصت کوسہ پنجم شبان سال دوم جلوس عالمگیر بجانب جانگیر نگر
 شتافت و دیگر نوکران عمدہ او باقتضاسے صلاح وقت خود را یکسو کشیدہ مفارقت گزیدند و اخوان و خود سران
 لشکرش دست بغارت کشودہ باخذ اموال ولی نعمت خود بہارت نمودند معظم خان روز دوم بمانڈہ رسیدہ بغیبہ
 او گردایہ سے مانڈہ بود و استردا و انچادہ با نشان بغارت بردہ بودند ساسے شدہ ہورات و پردگیان کہ در انجا
 مانڈہ بودند با احتیاط شالیستہ حراست کردہ جمعے را براسے کشیک آہا اطراف حرم گاہ گماشتہ و انواران خواجہ پیران
 بانکیا بلین نمودہ مقرر ساخت کہ بدستور سابق بکار خود قیام نمودہ ہوشیارے و خبردارے بنیتہ از پیشتر ظہور رسانند

داود خان بجز در ریاضت خبر فرار شجاع بر آب مماندا که نشسته بود جبر پر دریا بسته گذشت و آخر همین روز معظم خان بمحق شد چون غرابانے مالامال از نفوذ و نفاس اسوال محاذی بر کپور رسیدند بر بنی از بندگان پادشاه سے که معظم خان در آنجا نشاء آده بود بر کشتیهای خود نشسته بودند و غراب اول را که جمیع وجوه اسوال او در آنجا بود بست آدوه کینار آوردند و مجموع هر دو طلا آلات و جواهر گران بها و دیگر نفاسی که در آنجا بود بحیثه ضبط و تصرف اولیا سے دولت قاهره در آمد و معظم خان محاصل را با جمعی از افواج در اگیر نگر و مانده و غیره بنا بر انتظام این جا ما گذارشته خود بادیر خان و داود خان قریشی و اعز خان و دیگر جنود منصور بعد دو آدوه روز تباریخ نوزدهم شعبان بتعاقب شجاع شتافت تا اورا مجال اقامت در جهان گیر نگر میسر نیامده زود تر ره سپر آوارگی گردید و یازدهم شعبان شجاع بجهان گیر نگر رسید و درین مدت که زین الدین سپر کلان شجاع در جهان گیر نگر بود حسب الامر بیرون نظر شکستہ حالی خود باراجہ رخنگ راه رسل و رسائل مسلوک داشته براه اتحاد و وفاق بهم رسانید و کینار بر آو فتح منور خان زمیندار جهان گیر نگر کو مک طلبید و اد فوج فرستاده منور خان را با اتفاق شکست داده بود و مبلغی از نقد و جنس در جلد و سے این امانت بر خشکیان داده راجہ را با خود رفیق و ہمہ استان گردانیده بود و چنین قرار یافته که سرگاہ پیش منظر و برفتن رخنگ ملجا شود و اگر باره جمیع کبویک فرستاده امانتی که باید بعمل آرد در راجہ حکم چاکم که سرحد رخنگ است تاکید کرده بود که سرگاہ شجاع اشعار سے نماید بے توقف گردیے رانزد او فرستد و شجاع بجز درود جهانگیر نگر سان خود را با نوشته تاز در راجہ رخنگ فرستاده در خواست نمود که جمعی از مردم خود بفرستد تا رفیق طریق بوده لازمه امانت در راه نماید بعمل آرد و هنوز فرستاد با معاودت نکرده بودند که شجاع از قلت انصار و اسباب روزگارش ششم رمضان اضطراب تمام در آنجا سز تا ثلث نالگیر رخت از بار بسفینه منظر انرا داده با بر سه سپر خود زین الدین و زین الدین و بلند اختر و چندی سے از عمدہ ما که تا آن وقت در ریافت بودند و جمعی از سپاه و خدمه و محدود از خواجہ سیر ایان و نسوان از بهان گیر نگر بر آده بپار کردیے شهر که جا سے تمانہ است این نمود و در اینجا جمیع از ملاحان و سپاہیان برگشته بشهر آدند و بعضی از کشتیبان نیابرفقدان ملاح سما نجا ماندند و آن جا روانه شده و در سرے پور که از تمانہ مانے عمدہ و دوازده کردیے شهر است منزل نمود و سما جان بیگ که از پور و پانے عمدہ و قدیمی او بود با چندی سے از روشناسان و گردیے از عمدہ نوازده و ملاحان ترک قاشقه نمودند و مفارقت کردند و فردا سے آن از انجا روانه شد و درین روز در عین ره سیر سے فرستاد ہا سے زین الدین و شجاع با پنجاه و یک منزل علیہ رخنگی و فرنگی مشون مردان کار و ادوات حرب و یکار که حاکم چاٹ گام با بر راجہ سامان کرده برسم کو مک فرستاده بود با شجاع ملاقاتی شدند و نوشته مانے راجہ و حاکم چاٹ گام رسانیدند و رؤسا سے رخنگیان که آده بودند ظاہر نمودند که راجہ اگر چه با برابر سے امداد فرستاده و قرار داده که خود بر آده در چاٹ گام نشیند و متعاقب نوازده عظیم بپرسد جمعی را براه خشکی نیز متعین نماید لیکن این مراتب در صورتی مقرر بود که شہاد جهان گیر نگر قدم ثبات فشرده استقامت مسکری دید چون اضطراب کرده بر آده ما موریم کہ شمارا بر رخنگ بریم شجاع گفت کہ ما با این غریمت از جهان گیر نگر بر آده ایم کہ موضع سبلوہ کہ سرحد ملک پادشاہیت رحل ثبات انگیزه مکن و اقامت نامیم و قلعه آنرا با دیگر تخصیجات استحکام دہیم و باید آدو امانت شما بر چہ باید کرد از قوه بعضی اوریم بنا برین رخنگیان بموافقت راضی گشته ہمراہ شدند روز دوم بانوازده رخنگی در یکجا کہ تا آن قلعه براه خشکی چار کرده مسافت بود منزل نمود و در اینجا امام علی خولیش حسین بیگ کہ حارس قلعه ببلوہ بود با اشارہ بدینرا حسین بیگ آده با شجاع ملاقاتی شد شجاع اورا استمال ساخته پیش آورد و روز دیگر حسین بیگ نیز آده شجاع را دید شجاع ہر دو رانزد

شہر پر آئندہ تکلیف وادون قلعہ نمود و میرزا بیگ را بادوازدہ کس فرستاد کہ رفتہ قلعہ را متصرف شود و مرزا بیگ نوشتہ حسین بیگ
 نزدیک آستہا سے او فرستاد آہنا شجاع را بد حال دید و طرف معظّم خان را حج شمر وند و لہذا ہر پیغام وادون قلعہ نمودہ غافل ساختند
 و پس از ساعتی مظفر نام با دیوان آنجا و ہشتاد و سوار و چہار صد بندوق انداز و دو فیل کبار و دریا رسیدہ بجنگ پیوستند و فیلان را با آب زہ
 برس کشتند آمدند و مرزا بیگ را بادوہ کس دستگیر نمودند و دو کس گرختہ خود را بشجاع رسانیدند و از سنوح این سانحہ آگہی دادند شجاع
 خواست کہ بہستندار خنکیان و نواژہ آہنا قلعہ را بعین بگیرد و در خنکیان را باین امر تکلیف نمود و درین روز سوار دیگر از خنکیان
 را کہ کشتی از جا طام رسیدہ بمحیی شد و در خنکیان اصلاح حال شجاع از خیز سے خود بیرون دیدہ جواب دادند کہ داب و آئین است
 کہ از کشتی برآمدہ جنگ کنیم بر روی آب آتش کارزار سے تو انیم افروخت و حسین بیگ قلعہ دار بہلوہ را از و باز خواستہ او را با
 امام قلی خویش او پیش خود بردند و با شجاع گفتند کہ اگر بہلوہ متصرف سے آمد شمار اورا انجا شتمن گردانیدہ یکی از پس ان شمارا جنگ
 سے بردیم و انچہ را جہ مقرر میکردیم عمل سے آوردیم اکنون چون نقش تدبیر درست نہ نشست و بہلوہ بدست نیامد صلاح در این است
 کہ بے توقف و وزنگ روانہ جنگ شوید شجاع قبول نمودہ قرار داد کہ با انہارخت ناکاسے بدان ناحیت گشد چون مردم
 شجاع ازین غریمت آگہی یافتند اکثر سپاہیان و خدمہ و ملاحان متفرق شدہ ہر یک بطرفی بدر رفت صبح کہ از انجا روانہ میشد
 سید عالم بادوہ کس از سادات بارہ و سید قلی او زبک با دو ازوہ متول و معدود سے دیگر کہ ہمگی بچل کس میکشیدند با آہنا
 بودند ناچار روانہ جنگ گردید و قریب بہین روز باراجہ سے لنگر بر خود ترسیدہ دست از حمایت سلیمان شکوہ سین پس
 دارا شکوہ باز کشیدہ بوساطت را جہ جبیندہ استغفا سے جرائم خود نمود و التماس کرد تا کہ سے از بندہا سے حضور آمدہ سلیمان
 را بر حسب التماس را جہ سے سنگہ پادشاہ عفو تقصیر زمیندار سے نکر نمودہ کنور رام سنگہ ولد سے سنگہ را با آوردن ان
 مامور فرمودند و ہم ریح الثانی کنور قوم روانہ سے لنگر شد پر تھے سنگہ زمیندار سے لنگر این خبر شنیدہ جمعہ را فرستاد
 کہ سلیمان شکوہ را در جائے آہ بو و مجوس مانیدہ سلیمان شکوہ با وجود ہزاران اندوہ با مردم آن بے حمیت بجنگ پیش آمد
 و شہد شاکر کو آہ اربا چند سے دیگر از ہمراہان مقتول و خود اسیر پنجہ تقدیر گردید و پنجم جہاد سے او سے آن بیچارہ ہمراہ
 میدنے سنگہ سپر تھے سنگہ از کوہ فرود آمدہ بدست کنور رام سنگہ و تربیت خان و رعہ انداز خان کہ از سابق متعین
 آن ہم بودند گرفتار گشت ہفتم ماہ مذکور بمع پادشاہ رسیدہ حسب الامر شاہ دیا نہ اقبال نواختہ شد و یازدہم شاہجہان آباد
 رسیدہ در سلیم گدہہ با شاہزادہ محمد سلطان مجوس گردید چہار دہم حسب الحکم حضور آمدہ بار کورنش یافت و بے تفصیلات پادشاہ
 ستان و ملکن خاطر شد بعد چند روز شاہزادہ سلطان محمد و سلیمان شکوہ را امر تھے خان حسب الحکم قلعہ گوالیار کہ مرادش
 با سپر ش در انجا مقید بود بردہ ہر چہار شاہزادہ را یکجا نگہداشت و معتقد خان خواجہ سے کہ معتد علیہ پادشاہ بود بتغیر سے
 عبد افتر خان قلعہ دار گوالیار گردیدہ حسب الحکم بجز است قلعہ و قیدیان مذکور بہست و چہار دہم جہاد ہی الاو سے روانہ شد

ذکر اجراء سے لنگر در ممالک محروسہ

چون در عہد بیار سے شاہجہان کہ ہنگام فوت بود کشت و زرع و ضبط و عمل چہا سچہ باید صورت نہ بست و مرز و مات اکثر
 محال پاسے مال نہب فارت گشت و درین چند سال او سے اعمال سپران شاہجہان ہم حوادث اختلال و اجتناب
 شیوع و بخت و ہم باران بنا بر سو سے نیت و بے اعمال حکام بروقت و مقام سے بارید بعض زمان در او اول
 و بعض اوقات در او اخر کے میکرد و در بلاد منہد و ستان آنا قحط و غلا شایع گشتہ چہرہ حال فقرا و مساکین و وجوہ عیش

بے نوبان خاک نشین غبار آلود کدورت گشت تھی دشمنان بے برگ و نو اگر فتنہ فقر و غنا گردیدہ دل سوالی و بیخ طلب سے کشیدند
 حنیف و در شاہ جهان آباد کہ مجمع طوائف امم و مسکن اصنیاف خلایق عالم بود با وجود فقر اسے شہر گدایان قری و قضاب رسیدہ
 از غایت اضطراب اہل و عیال بدرویزہ و گداسے اشتغال داشتند از و طائف خیرات سلطانی و وجہ اتفاقات جانبانی
 نادرہ جو ع محتاجین تمکین نمی یافت بنا بران حکم جان مطاع لطبر اسے تعاضیست کہ بغیر از لشکر ہاسے مقرر از سرکار خاصہ شریفیہ
 لشکر دیگر در شہر و دوازده لشکر در قصبات نواسے شاہ جهان آباد و بھچین در لاہور و اکبر آباد ترتیب دادہ اہتمام این خیر عام
 مستمندان متدین مقرر دارند و جا بجا دار و نہ ہاسے موتمن متعین شدند و با مہر حضور و ضویہ داران نزدیک و دور و فوجداران و
 از جملہ منصبداران تا ہزار اسے منصب حکم شد کہ بقدر تفاوت مراتب و مقدر از جانب خود ہم لشکر یا مقرر و ہشتہ روا تب خیر و
 موافق اتفاق مرتب دارند و قدغن بلیغ شد کہ درین خصوص اہمال نوزند و چون عساکر بسیار و لشکر بے شمار در شاہ جهان آباد فرام
 آمدہ بود و باعث از دیاد قحط و فلاکت فرمان شد کہ نوینیان والا احتشام و شاہزاد ہاسے بہر معام و امر کا عالیجاہ نصف
 لشکر و سپاہ ہمراہ خود در حضور ہشتہ نصف دیگر را بجا گیر و اقطاعات خویش فرستند تا ہم در حضور صورت ارزانی روی نماید
 و ہم حال مردم متعین بوسعت و رفاه گراید *

ذکر و بوداق بیگ سفیر شاہ عباس ثانی

در آخر سال سوم جلوس بوداق بیگ سفیر شاہ عباس ثانی فرمان روان اسے ایران بہشت نشان سلخ ماہ شعبان دحل بلدہ
 طمان گردید تربیت خان صوبہ دار آنجا در خور مقدم و خویش ضیافت نمودہ پنہرا رو پیہ نقد و نہ خوان از نغاس اقمشہ تواضع
 نمود چون بلاہور رسید خلیل اللہ خان بہادر صوبہ دار لاہور ضیافتے پسندیدہ و مہماندار اسے سنجیدہ نمود چون ایرانی بود
 انواع تکلفات بکار بردہ چار صد قاب طعام و ہفتصد خوان از اقسام حلا و سے و تغلات و عطریات کشید بہت ہزار
 رو پیہ و یک قبضہ خنجر و شمشیر سرد و با ساز مینا کار و ہفت خوان پارچہ نفیسہ سنبہ و سمان تواضع نمود و عرضے بوداق بیگ
 متعین روانہ شدن او از لاہور بابر خے از جالوران شکار کے مثل باز و جبرہ و شاہین و چرخ مصحوب دم او حضور رسیدہ
 عاملان عریفہ و موصلان طیور لغبات خلع سرفراز سے یافتہ بہت و ہشتہ ماہ رمضان بوداق بیگ بسرا بادی رسیدہ
 منزل کرد و لغبات بیت اولوس خاص مورد نوازش گشت و حکم شد کہ سدوم ماہ شوال کہ ساعت نختار و از جملہ ایام جشن جلوس بود
 اوراک شرف حضور نماید و باسد خان و صفی خان و ملتفت خان میر توڑک حکم شد کہ باستقبال ایامی رفتہ بلازمت حضور آرند
 نامبرد با حسب الامر تقدیم رسانیدند و بوداق بیگ در ایوان بار عام کہ پادشاہ در کمال تجل سر بر آرا سے عظمت بود رسیدہ
 با دایکہ معمول بود شرف اندوز حضور گردید و نامہ پادشاہ ایران گذرانید و عاطفت خسروانہ اورا عطا خلعت فاخرہ و جوقہ
 و خنجر مرغ مشمول نوازش گردانید و اگرچہ جشن پایالہ و خواجہ طلا و پاندان و خوان طلا مرحمت شد و پس از انقضائے مجلس
 در خانہ رستم خان کہ منزلی عاسے بر لب دریا جون و فروش و اسباب منزل از سرکار خاصہ شریفیہ بود فرو آوردند و میر غریب
 بہماندار سے او متعین گردید روز دیگر باڑ بوداق بیگ را طلبیدہ لعلک ایک قبضہ شمشیر با ساز مرغ سرفراز ساخت و ہمراہش
 مثل نظر قلی میر آخرا سپان سونات و محمد حسین تحویلدار امتعہ متنسوقات و احمد بیگ خویش اسلحے مذکور و سیزین العابدین
 فاضل بر حمت خلعت کسوت امتیاز پوشیدند و ہنگام شب کہ بزم چراغان و شمع افروز سے بود و با ہتمام شاہزادگان
 عالیشان و امر آفریغ بنیان در کمال نظر فریب سامان یافتہ بود بوداق بیگ ہمراہ ہیان اورا احضار فرمودہ شریک این تاج

گردانید بخت شوال و گریبار و سفیر صلح ضمیر ادراک دولت حضور نموده سوگات پادشاه ایران از نظر گذرانید از آن جمله
شصت شوش سر اسپ غزاتے برق تک مبارقتا زویک دانه بر و ارید سلطان آباد که بوزن سته و بهفت قیراط بود و اوچین
نقطه گوهر از صلب ابر نیسان در حدوت امکان کمتر قرار یافته و در دانه باین گون دلون بطریق نذرت از بحر صانع بساط تلور
شتافته جوهر باین سهندوستان شصت هزار روپیه قیمت نمودند و مجموع آن ارمنان چهار لک و بیست و دو هزار روپیه قیمت
شد و بوداق بیگ از طرف خود نیز اسپان و شتران سختی و دیگر نفالسی ایران شکستی شالیسته بنظر پادشاه گذرانید. عاطفت
پادشاهانه او را بانعام شصت هزار روپیه و عطا کرده قبیل با حوضه نقره و جل زرینت میبای ساخت و محمد حسین تحویلدار بانعام
پنج هزار روپیه و نظیر قلی میر آخو و میر زین العابدین هر یک بانعام سه هزار روپیه و احمد بیگ خولیش نیلچے بانعام دو هزار روپیه
سرفراز سے یافتند و در شروع سال چهارم جلوس تا لغایت اختتام سال پنجم بسعے فاختانان مخطم کوچ مبارقتو گشته ملک انعام
نیز بتعجیر درآمد آمانا بر عوارض امراض مهملکه خا خا نمان بمبالمحه انجامید و آخر از کت اتباع سلاطین بابر بیرون رفت لیکن
حق آنست که درین مهم خانخانان مخطم داد مردے و مردانگی داده گوے سبقت بر جمیع شجایان امر عالمگیر سے ربوده تفصیل
آن حواله بمتن عالمگیر نامه است من شاه فلینظر الیه چون مهم سیوا امر مہٹہ از امیر الامرا شالیسته خان بہادر خاطر خواه پادشاه
انصرام نیافت و از مهاراجہ حسبوت کہ لکھی این مهم بود نیز عقدہ نکشید و در حادثہ شیخون کہ از کمال غفلت رویداد و ابوالفتح خان
سپہ امیر الامرا در آن شیخون کشته شد پادشاه امیر الامرا از صوبہ داری دکن تغییر نموده مہین سپہ خود سلطان مخطم را سپہ دار
دکن گردانید و راجہ سے سنگہ رابع دلیر خان و داؤد خان در شروع سال ہفتم از جلوس مہم سیوا مرہٹہ متعین نمود جسے سنگہ
درین مہم بجبارت و تدبیر خود و امر اسے لکھی سیوا را ایل منقا گردانیدہ مع سپہ سنبھاجے بحضور فرستاد و در اینجا نبار
مزور ناو اپنی سیوا محبت ناچاق گشته در زندان ادب گرفتار آمد و از غفلت مستحفظان ہر دو گر ختہ بمبکن خود رسیدند
و بعد از ک اماست از سلاطین دکن کار سیوا چنان بالا گرفت کہ عالمگیر مع شایہزادگان خود دکن رفتہ تمام دکن گذرانید
انامتداد این مہم مدت درین مہم از تنگ گیر سے پادشاه پور و دل از ردگے امر آتدیے اگر امید و ارغامت
پورہ مور و التفات و تحسینے بودند چندان دشوار نبود و آخر از شوسے حرص و شرہ پادشہ دست ہمان مرہٹہ با
تمام سہندوستان و بیان نو خاندان سلطنت بابر بیہ با دانی رعایا سے سہند و سنان ہمہیان گردید و ہمدین سال
سبقتم زمیندارتت اطاعت پادشاه سے قبول نموده مسلمان گردید و ہم درین سال شاہ جہان پادشاه کہ در قلعہ
اکبر آباد محبوس بود بار آخرت شتافت و نیز در مہین سال قلعہ چانگام مفتوح شد. آن ملک منیمہ ملک پادشاه سے
گردید و باسلام آباد موسوم گشت اینجا از توابع رنگت و رنگیان در عوام بقوم گتھ مشہور و تفصیل آن در عالمگیر نامہ مذکور
محمد ہاشم ختہ و کتاب تاریخ خود سے نگارو کہ عالمگیر پادشاه بعد انقصا سے وہ سال منع بلنج نمود کہ احد سے متوجہ ضبط
احوال آن پادشاه و الا جاہ نگرد سببش ہانا غیر ازین نخواہد بود کہ چون مہجور نے بود از شجاعت و فطنت و عناد و دلدادگی
شجاعت و فطنت او بر کار ہا سے عمدہ کہ سزاوار سلاطین عالمیقدا رتواند بود و میداشت و عصمت و عناد و دلالت باموریک
لین سلطنت فریب سے نمود و فطنت و دانشمندی ہمہ افعال او گتھہ بر خاطرش ظاہر میکرد کہ این کار ہا سزاوار تذکار
منیت خاصہ انتساب آن عمال بسلاطین عالمیقدر نہایت نازیبا بنا برین منع بود تا ماجرا سے افعال و احوال او جمعیم
در اوراق کتبا رسام و مناقش نیاید و بر صحائف روزگار بیا دگار نماند و الاچنین پادشاه جاہ طلب صاحب اقتدار

از ارقام محاربات و معاملات خود که مستوجب تقاسم نام و نشان و حیات پدیدار دنیا است مانع چرا باشد به صورت چون
 هیچ عملی از اعمال بزرگان صاحب نام از خیر و شر مخفی و مستتر نباشد تا آنجا که احوال عالمگیر هم از او بیان و تخریر ارباب قلم مثل
 باشم علیخان خانق و غیر ذلک مجرب و مستور نماید آخر بر زبانها آمد و در صحائف و اوراق ارتسام یافتند همین قسم عجایب احوال
 پادشاه زمان ما بر چند قابل نگارشش نبود و نظیر ورت اخبار نویسی اعصار در آخر کتاب نگاشته خامه و قانع نگاشت بخاطر آنکه
 که محلی از غرائب اوضاع و اطوار جدیدتر گوارش او رنگ زیب عالمگیر که بنیز فاطمه این سلسله و سر و سرگروه این زمره است درین کتاب
 هم نگاشته آید هر چند از رنگ زیب نسبتی با این عالی گزینک نام کن جدید یعنی تون داد چه مهره را با مار کل را با قار نمیتوان پیوست
 چه مناسبت و حرف را باز کرد نام مشابهت اما به مقتضای کلام کل شسته بی جمع الی اصله شاه عالم در اعجاب بودن از عالمگیر پامی کم ندارد
 و بر دو اعجاب روزگار موافق اقتضای ادوار خودند او رنگ زیب که شجاع و بهوشیار صاحب گزیده و در کار با عیال بود اکثر اوضاع
 سجده هم داشت اما حرکتی چند با آن همه کش و قش از او بطور رسیده که هنوز شاه عالم بادی مرتبه از ارباب مت او نمی تواند رسید
 فرق در صد و حرکات عجیب هر دو بقدر لیاقت و طاقت هم دیگر است اما در بوجی برابر چنانچه اندک از بسیار و یکی از هزار و ذیل
 صفات آئینه پیرانه و ضوح و ظهور می یابد و وقایع حیدرآباد که نعمت خان عالی در نهایت شوخی کمال آب و تاب نگاشته
 محلی از آن هم می توان فهمید خلاصه آنکه درین سرکانا پدیدار هر گز ابار داده اند که گزینسند از این که یکبار بلا علاسی
 و ناچار سوار سفر بر بند و از حطام فانی و دنیوی سر چه اندوخته همه را انداخته برود و پیرس که از دور دنیا و با او در عقبه
 میان نام او و اعمال است اگر نیکی کرده اجرش با او و درین عاریت سرانام نیکو از وی یادگار خواهد ماند و کذا بالعکس غالب
 میماند و نه مغلوب نه مقدر مبارزه و دنیا مخلد است و نه ضعیف عاجز در اسلاف بر دو نوع مردم بوده اند که ذکر بعضی از آنها در
 ذیل این صفحات مفصل شد گذشته در رفتن از نیکان اثری پیدا است و نه از زبان خبری بود اما نام هر که از این دو گروه
 بطوریکه استحقاق آن دارند بر السند و افواه مذکور و هر یک بجز اسامی اعمال خود معاتب است یا مغفور باید باز ماندگان و
 آئینگان به تتبع آثار و اخبار بیان عبرت گیرند و موعظت پذیرند عیالیا گشته نیکان را اینها متذکرند از زنده آیه خود هم
 بجز بان دیگران مذکور. ل و افعال خود و محشور خواهند بود فقیر بر سه همین بعضی حالات او رنگ زیب عالمگیر که گزینسند
 سراسر تن و پر شدید الحاح و لیر بود و احوال معاصران او از ملوک و امرا و نوکران و تبعه آنها از خلاصه کتابی که مولف آن
 محمد باشم خافیت حمیده و خیره ضیافت گوش ارباب هوش می سازد و نمی خواهد که محامد و مناقب نیکو کاران و قساوت معاص
 ارباب خسران اندر اس یافته سرمانه عبرت ما برین این کهن سر سست بنا نگرند و محمد باشم خانق و پدرش در زمره
 ملازمان مراد بخش برادر عالمگیر و بعد ناگاسی او از متوسلان ادیال دولت عالمگیر پادشاه گشته واقعاتی که نوشته میشود
 مشابهت اوست نه استماع که احتمال کذب و افترا در او تواند بود و بر چند احوال معالمتیکه فیما بین عالمگیر و مراد بخش برادر حقیقی
 او بود و او سلولیکه با پدر و برادر بزرگ خود و از اشکوه نمود در اوراق سابقه مفصلاً نظر اتمام یافت و این جانب بر خبر مذکور
 باجمال نوشته می آید عالمگیر بعد فیروز س و ظفر برادر خود و از اشکوه پدر خود صاحبقران ثانی شاه جهان را زندانی ساخت
 و تا هشت سال مقید داشت بیچاره در همان قید از زندان بدن خلاصی یافت و رخت سفر آخرت بر بست وقت مردن خبر
 و تشریح خواهر او رنگ زیب استغفای جرائم برادر نمود و قبول نفرموده ناخوش در گذشت و بعد چند روز از ظفر برادر اشکوه برادر بر
 خود مراد بخش را که با عنایت عالمگیر حسب اطلب از گجرات رسیده در جنگ مهاراجه حسونت را بطور بعد عبور از آب نر بردارند

او حسین و هم در جنگ داراشکوه جانفشانی نمود و زحمات بسیار کرد و در جنگ و مالک گیر پرتز و پرتز انصاف
 هنگام جنگ داراشکوه با طهارت تقسیم اراده حریم شریفین و مبارک بادیهای سلطنت و کامران برادر ابله خود را اسید و پانچوا
 و چنانچه در شش خوشنود و مصلحت خاطر میداشت و آن سادو لوح فریب برادر مکار غدا خورد خورد به اسیران و سوسا حضور آورد
 و رفت می نمود و دولت خواهان او از چنین آمد و رفت بے موقع مانع آمدند از اجازت می نمودند او بر گزگمان بدسے باعتبار
 آن همه قول و قرار از آن مزور مکار زکرده نمی شنیدند بکسکست یافتن داراشکوه در سفر تعاقب او آن ابله بے نصیب را نیز مقلید بود
 در قلعه گوالیار نگداشت بعد از آن که داعیه بر آمدن از آن قید به ستیارسے بعضی مخلصانش سموع آن زشت سیرگشت از راه
 مساوت قلب قاصد قتلش گردیده یکی از نوکران زادهایسے او را بدعوے خون پدرش که مراد بخش او را در ایام اقتدار و شروع خروج
 خود از گجرات بداعیه جنگ داراشکوه بنا بر بدگمانی و سوئے ادب که او در کنگو بطور رسیدگشته بود برانگیخت و بجمله شرع و تقاضا
 بکشت و داراشکوه را نیز بعد اسیر آمدنش اول زنده در سلاسل کرده در تمام شاهجهان آباد قشمبر کرد بعد از آن بیچاره را بنهانه کجا
 و تصرف و بچ نموده روز دیگر لاشش را بر فیصل انداخته مانند روز اول در کوه و بازار اسے شاهجهان آباد و علی کشته قشمبر گردانید

ذکر اسیر آمدن داراشکوه و مذبح شدن آن سر اسیر اندوه چنانچه قتل ازین هم مذکور شد

داراشکوه بعد بر گشتن روزگار پیش آمدن ارباب از جنگ ثانی که در اجمیر با عالم گیر نمود و بسبب بدعهدی و سب و فحاشی مہاراجا
 جسونت شکست عظیم خورده بازن و دختر صغیر خود و قلیلی از مؤنت گریخته بنزرا خرابے و حشران باز بطرف احمد آباد گجرات
 شتافت سید احمد صوبہ دار آنجا که دست نشان داراشکوه بود اراده موافقت و ملازمت و بی نعمت نمود دیگر عمل سلطانی
 ازیم عالم گیر سید احمد را اسیر نموده در امیدوار سے بر روان آوارہ صحار بستانه بمافعت از دخول بشهر گجرات برخاستند و آرا
 ناچار بجان جیورئیس گولیان که در آن نواح قطع الطریق مشهور بود رجوع نمود او که خدمت کار سے بستانه بعد تقدیم ضیافت
 بقدر طاقت جمیع از گولیان همراه داده بسرحد ولایت کچھر سائید در نیوقت یکے از فدویان حلال نک گل محمد نام که داراشکوه
 او را حاکم بندر سورت ساخته بود با قدر سے زاد و پنجاه سوار و دو صد پیاده دست از جان شسته و از سرگذشته رفیق روزیکے
 او گردید زمین در کچھر که در سفر اول با امید بهبود ملازمت داراشکوه نموده دختر خود را با سپهر شکوه پیش ما نزد کرده بود درین سفر محنت
 اثر بستانه تا سائے پیش آمد جواب صاف داد و داراشکوه از آنجا راه بھل گرفت چون کینار سندر رسید در ملک چاندیان صحرانشینان
 آن دیار قاصد اسر و غارتش شدند نیز در سعی همراہیان گل محمد از جنگال آنها را ثانی یافته بسرحد تعلقه مگسیان رسید میرزا مگسی که
 سرور آن ظالمانه بود با استقبال و همان نواز سے پیش آمده با عزاز و اکرام تو اصناعات متعارفہ بعمل آورد و اشاره بر رفتن ایران نمود
 و خواست ما قند با مشایعت او نماید و درین باب سبب آنکه نمود داراشکوه باقتضای سبب مشهور طبعیت چوتیسر شہود مرد و راجا
 ہمہ آن کند کس نیاید بکار به اصلاح بعضی خیر اندیشیان خفیف عقل با امید امانت ملک جیون افغان زمیندار مقتدر و باندر که منعقد
 شاهجهان گشته در عرض سیاست بستن پیاسے فیل آمده بود و داراشکوه در حضور پدر استغفای جبرائیش نموده او را مرہون و ممنون
 احسان و جان بخشی فرموده بود و نیز بنا بر ورود عرائض او که متضمن بسوخ عقیدت و بندگی و استمداع سے نزول و درود در
 قلم و او باراشکوه مکر سے رسید قاصد آن طرف گردید توقع آن که شاید بسے او اسے بر رو کار آید آن ملعون بدسیر خدج و دغا
 پیش آمده اسیر نمودن محسن خود سرمایہ تقرب در حضور عالمگیر دانست و از شدت شقاوت اراده سپردن داراشکوه که جان باب
 و بود و پست دشمن و قاتلش نموده کمر باین مساوت بست و ابلیس سائبلیس استقبال نموده بیچاره را بجانہ خود آورد و بنفاتی

کر خدمت بستہ نازل ساخت درین ضمن زوجه داراشکوہ از عوارض جسامت و آلام روحانے لجام جاوانی تشافت چون زن و شوهر
 را باجم الصفتی در نهایت مرتبه بود که هوس غم بردن تا توان داراشکوہ نشسته عقل و هوشش که درین اوقات و قبل ازین ہم کمتر داشت
 در باخت و ملک جیون را صدیق مخلص شمرده کل محمد را که رفیق شفیق روزیکسی و پاسے عقیدت کیش بود با جمعی از ہمراہیان معتقد
 و معقول خواجہ سر اکدا و نیز سیدم جان نثار بود نہراہ تابوت سلیم بلاہور فرستادہ از خود جدا ساخت تا نفسش او را در مقبرہ ملاشاہ کبیر
 کہ سپرداراشکوہ بود بجاک سپردہ باز آید و خود با معدودے از خواجہ سراہان و خدمتگاران ناکارہ تنہا در دست دشمن ماند بجز
 اندک معدود فاصلہ کہ از کل محمد میر آمد بوسے نفاق افغان بے ایمان اندک اندک ہشام پوش پرہیدہ داراشکوہ رسیدن گرفتہ
 امید با انقطاع پذیرفتہ بہ ہم نبدل گردید و از ورود خود در خانہ آن شناسا حق شناس شہمان گشتہ قاصد رفتن بہت قند بار شد
 و کافر نعمت مرقوم را برد اعیہ خود آگاہ ساخت او در مقام قبول مسؤل شانہزادہ نمودہ ہمراہ پر آمد و منزل رسانیدہ بہانہ سرانجام
 بعض ضروریات رحمت چند روز خواستہ بجا خود برگشت و یکی از برادران خود را ہمراہ دادہ مامور نمود کہ او را مقید کردہ بیارد
 آن ناپاک بے مروت دوسہ کردہ راہ رفتہ دست بے باکی دراز نمود و سراق ہمراہان شانہزادہ گرفتہ داراشکوہ را مع صبیہ او و دیگر
 خدمتہ محل مقید ساختہ مہمان محسن باخبر بچارہ آوارہ رانزد و نیز بان مہمان کش بدہرشت زشت کارہ آورد آن بد بخت سینہ نامہ
 مہمان مقید را در مکاسے محفوظ مجوس دہشتہ حقیقت حال بر آجہ سگد بہادر خان کہ در تعاقب او مامور بود زندگاشت و باقر خان
 فوجدار بھکر را نیز بر این یا جبر آگاہی داد او ہمان وقت عرضداشت لجام لگہ نوشتہ مع خط ملک جیون معصوب قاصد ان سیر
 فرستاد و عرضداشت بے سگد و بہادر خان مع عرشے ملک جیون نیز رسید عالمگیر شادمانی بانمودہ حکم بنواختن شادیانہ فرمود
 بیفرمان و از باب غرض زبان لطین و تشبیح و تمجید و نفرتین ملک جیون برگشتہ دند و پادشاہ دین پرورد قدر شناس فرمان و خلعت
 عنایت مع عطایا سے منصب نزاری سے دو صد سوار و خطاب بختیار خان معصوب گرزدار و فرمان متضمن آوردن داراشکوہ بھتور
 نام بہادر خان نوشتہ روانہ نمود چون بہادر خان داراشکوہ را آورد و خبر لجام لگہ رسید حسب حکم او بطوق و زنجیر در گردن و دست
 و پا کردہ از راہ لاہور سے دہ ازہ داخل شاہ جہان آباد نمودہ از بستہ چاندنے چوک و پیش برود دروازہ قلعہ گذر آئیدہ و از
 چوک و بازار رسید اہمتر خان نیز مردم جلوہ دادہ بشہر کمنہ دہلی برودہ در خواص پورہ حاضر آباد مقید ساختند و بہادر خان بلارست
 رسیدہ مورد الطاف و عنایات بے پایان گردید روز دوم کہ بخت یار خان بد بخت عرف ملک جیون باسید ملازمت داخل
 شد ہمین کہ بستہ چاندنے چوک نزدیک رسید بعضی از ہوا خواہان دل سوختہ داراشکوہ با جمعی از اصناف اہل حرفہ و بازاریان
 و چچہ ہاسے بے باک فراہم آمدہ بر سر ملک جیون بیات محبوبے ریختہ القدر خس و خاشاک نجاست آلود و سنگ و خشت و کلوخ
 بر سر او و فاغنیہ ہمراہیش زدند کہ باعث ہلاک چند نفر گردید و تماشا نمایان ہمہ جا از در و بام زبان نبفرین و ہشنام آن بد انجام
 بے دین و راز نمودند و غلغلہ عظیم بر پا گشتہ صورت بلوہ سے عالمے سو داد و نزدیک بود کہ فتنہ بزرگے حادث شود کہ تووال
 آگہی یافتہ با جمعی از زندگان پادشاہتے تشافتہ افغان مذکور را سالم از ضرر جانی قلعہ رسانید و فتنہ بیدار شدہ را خواہانید
 روز دوم بموجب حکم بعد تحقیقات بطور رسید کہ سیکے از اعدیان و چند نفر چیلہ داراشکوہ سے بانی این فساد و منشاء این جہالت
 شدہ اند پادشاہ و نیدار از علما سے زمان استفتا نمود کہ در بارہ بجرمان چنین مفتیان دین چه میفرمایند فتوسے دادند کہ چون
 شر تعلیل برآ خیر کثیر جائزست خاصہ در بارہ کسانیکہ مخالف امور رسد خلیفہ بعل آوردہ باشند قتل جنین کنان مضائقہ
 دل سوختگان مذکور بقتوسے و محبت مقتول شدند بعد چند روز احضار و اجماع علما فرمودہ رسائل مولفہ داراشکوہ را کہ متضمن

محقق و توفیق کلمات مخصین ہنود با اقوال ارباب حال بود بر آورده بدست آویز آنکہ داراشکوہ کفر و اسلام را برادر
 کفر و اسلام در ہمیش پویان و جدہ لاشریک کہ گویان و اثبات نمودند کہ با از احاطہ شرع سیر و
 مذاقتہ و علم احاد بر مرختہ است لہذا قتل او مباح بلکہ از اعظم صلاحست چون توطیہ و تمہید مذکور قرار یافت و دینداران بہتر
 خود مختصرش آراستند داراشکوہ بیچارہ در سال ہزار و شصت و نہ ہجری کے اول سال جلوس ثانی عالمگیر در آوخر ذی الحجہ مذبح
 و سرمایہ عبرت جاہ طلبان ناپایدار گشت لاش او را بر مہودج فیصل انداختہ دو بار زندہ و مردہ اش را از رستہ بازار شہر کمنہ و نو تشریح
 گردانیدہ بر مقبرہ ہمایون پادشاہ سناک سپردند و دروشی دلریش شاہ سرچہ تیقت کمیش نیز بجرم و داد و اخلاص عواراشکوہ از جملہ
 مایدان محسوسہ تہفتوا سے علماء جاہ طلب تقرب خواہ مقتول و در جوار مسجد جامع شاہجہان آباد مدفون گردیدہ اما علمہ و حکام
 دست نشان عالمگیر و زمینداران با وجود معافی و ممانعت از اخذ بعض وجوہ کہ مکرر پادشاہ تہدیدات دران باب نمودار گرفتند
 وجوہ مذکورہ با زنیادہ عالمی را رنجانیدہ از دنیا گذرانیدند و پادشاہ دیندار مجاہد دران باب بنا بر اتفاقا و تبعیت شرع متین بر کسی سیاست
 نکرده و زرد و وبال عاقلے بردوش جرات خود برداشتہ بعضی برد چنانچہ ہاشم علیخان بن حواجہ میر محرز تاریخ کہ رفیق و شریک سفر و حضر
 و اغلب اوقات اصالتہ و نیابتہ صاحب بعضی خدمات و بر جمیع احوال ناظر بود این مزاج را با وجود احتیاط و پاسداریا در مسودات
 خود مفصل نگاشتہ فقیر بقدر ضرورت از کتاب او انتفاط نمودہ بعض فقرات اورا بنا بر استتھا و بعینہ معنی نگاردار از اجماع این عبارت
 بہر چند از طرف پادشاہ اکثر ابواب معاف و مرفوع القلم گشت لیکن حکام بد انجام بدستور سابق علانیہ و فاسی تا حال میگیرند سبب
 عمدہ این جہت است آنکہ بعد ظهور چنین نافرمانیہا مکرر عایا از تعدی فوجداران و حکام غافل از باز پرس روز جزا جو جوق تصور
 آمدہ فریاد و و او یلا سے نمودند سو اسے حکم تحقیقات و ابلاغ احکام متحدہ آمیز از راہ متابعت شریعت غرا سیاست ظالمان
 کہ باعث عبرت دیگران گردد لعل نے آمد مگر کعبثوت بعضے کلمی منصب و غزل خدمت معضوب گشتہ بعد چند روز بوسیلہ بیانیہ
 باز بحال میشدند و ظلم را رھدار کہ زمینداران بتقلید حکام زیادہ از آنچه باحاظہ بیان توان آور و با مسامرن و متردین و تجار
 سے ناسند بجائے رسید کہ باعث قتل جمع کثیر از مردم قافلا تجارتی تمام مال و عرض و ناموس آنہا گردیدہ خصوص کسانیکہ از سفر
 بیت رفتہ برگشتہ سے آیند زن مرد در کمال عسرت راہ سے سپارند و گناشتہای حکام نزدیک بندرسورت نادار الحکاف
 دور و زوسہ روز آن بیچارہ ہارا نگاہداشتہ ہر گاہ چیزے نیابند بزخرو خوار سے رخت بدن آنہا را کشیدہ میگیرند مھر اوراق
 مکرر مشاہدہ کرد کہ بر سر گذر ہا سے راھدار کم دم غریز را کہ طرف مدینہ تیج و بیت امت برگشتہ عازم اوطان خودند ما بین راہ
 بندرسورت و دربار گشتہ و زمینان را عمار سے از لباس ساختہ در غار ہا سے سراہ انداختند و بغیر از حق تعالی کسی بغور و فریاد
 آن مسافران مظلوم نرسیدہ انتھی کلامہ شاید گشتہ شدن اینہمہ مظلومان و فجارت رفتن جان و مال و ناموس مسافران بحضور او
 و مفتیان عمدش شروع بود کہ برای اصلاح چنین فساد عظیم ظاہر شریقلیلی بر آخیر کثیر لعل نیاورده بعضے از احکام بد انجام را در
 قصاص مسافران مظلوم قتل و سیاست نفرو دوقتل و اسراخوان و اولاد و پدرا ضروریات دین بود کہ بلا تامل دران مضائق
 نمود و مفتیان ہم در فتوی و مواعظت کذک و سیر کذک ظاہر و اشتہار هفت دین پرور کے میالغہ بجائے بیاسند کہ از استماع
 سے بود توبہ نمودہ کلاذاتان و قوالان را کہ دیرینہ ملازم سرکار شاہ سے بود ندا مناصب دادہ بحال ملازم داشت اما از چو کہ
 توبہ دادہ شعرا و نجین را بر طرف ساخت و سررشتہ حساب و معرفت وصول و تنخواہ جاگیر داران کہ نینجند بر تقنا و ہم بود و در
 دفتر یوانی سید شہنشاہ بیت مشہور طبیب لاوالب لاوالا کشمش ممست و لک کط و کطل شہور کوہتست و گذارشتہ

از دیدن تقویم و نگه داشتن در وفات منع نمود و بنام سفر بر درخت خستینه دو شب بگذشت و ترک آرایش بر لباس زر و وزنی و رنگین و
 و جواهر نموده امر را نیز منع بود که رنگها سے خام و پادله و وز تار سے پوشیده سخنور بنیاد آریا با نغمه روز سے با هم اتفاق نموده
 خبازه ساخته گل بسیار سے بران انداخته کمان آرایش و از دام از زرشین پادشاه گذرانید چون پرسید عرض شد که نغمه و سرود
 مرده است کلا نومان اورا براسے دفن سے برنہ۔ در جواب گفت که چنان دفن نمایند که خلاف عادت الہی صد آرزو مدفون بناید
 و نشستن در سن که از زمان پیشین معمول سلاطین ہلی بود جو عیگہ بلا فائزہ گونیا بر هجوم شواغل عظیمہ آن واحد ہم باشد در غم مشرف
 کنار دریا سے جہنا نشسته عالمی را کہ چندین ہزار مسلم و منہد و حاضر سے آمدند از دیدار خود بہرہ و رنے ساختند و جمعے از منہد بودہ اند
 کہ آنها را در سنی سے خوانند باین معنی کہ بدون دیدن پادشاه چیز سے نمی خوردند و این معنی از جملہ طاعت بہبودہ خود میداشتند
 موقوف نموده عبت عبت عالمی را از زردہ خاطر ساخت برای او نقصانے نہ داشت گو این عقیدہ دیدار طلبان باطل سیکے
 از جملہ دیگر عقائد باطلہ آنها بودہ باشد و قنات عصات را محض خود را بی چنان مستقل ساخته بود کہ موجب بر سے نہ و بست
 سو بہ داران و عمال و حکام ہر فردار سے و چکلہ و سرکارا ت گردیدہ کل امر او عملہ و فعلہ آرزوہ خاطر گشتہ احتمال کلی در جمیع ضو
 و انتظام ملک دارا را یافتہ بود تا شہر علی خان خانی در تاریخ خود سے نوید عبد الوہاب نام شخصے را از متوطنان احمد آباد
 قاضی القضاة نموده در کل ممالک مالی و سیکے تمہ را تابع او گردانیدہ بہر تہ تسلط داد کہ ارکان سلطنت از او اعتبار تمام میدا
 و: نواح حیل و تدابیر سے با بکار بردند کہ تحت بدورسانند و مرستے بود لش و فراہم آوردن اور ہا را بر شوت ثابت نمایند
 فائدہ نداد مختار خان بنی مختار کہ با پادشاہان ہند و ایران سر رشتہ قرابت و صوبہ دار ہر ہا پنور داشت و محمد صالح نام مرد کہ
 پور بی قاضی بلدہ مذکورہ و نہایت مرستے بود بنا بر رضا خاطر و پاس امر پادشاہ چنان تسلط و استقلال در خدمت قضا یافت
 کہ روز سے در دعویں حویلی کہ بر بطالت مدعی و دعوی او صوبہ دار و عاملے مطلع بود صحبت گزشتن و و شاہ معمول مجہول
 طماع با صوبہ دار اکثر کہا شدہ اثبات دعویں نمود و مختار خان با قاضی طرف شدن متوانست اما آرزوہ خاطر
 گشتہ بعد چند روز بہ تہیہ ن ہر دو گواہ را در مقدمہ دیگر آوردہ نزدیک سے حاضر ساخت بعد ازان کہ قاضی بگوا
 آنا اثبات مدعی نمود شاہدین ندلورین خود بلا جبر و اکراہ اقرار نمودند کہ ما بدروع شہادت دادہ ایم چون این کار با شاہ مختار خان
 شدہ بود خان مرقوم قاضی را مخاطب ساخته گفت کہ این ہر دو ہمان گواہ ہند کہ بارہ و دعویں حویلی با آنکہ عالمی بر بطالت دعویں
 آن مدعی مطلع بود و شما حکم با اثبات آن نمودید قاضی مقصد مختار خان نصیہہ بر آشفت و بد رشتی گفت کہ شمار القصور آنکہ مرا اہت
 نمودید و نمیدانید کہ در اہانت شرع و حاکمش واجب التعمیر شدہ اید اگر ہمین ہر دو شاہد مذکور بر مشرب خمر شما گواہی دہند
 حکم بتعمیر شما سے نامیم و بلکہ شاہدان از شہادت رجوع نمایند گواہان را تشہیر میکنیم و ہمہ ہم ہر دو شاہد مذکور را سروریش تراشیدہ
 بانواع رشتی بر خر سوار گردانیدہ در شہر تشہیر نمود و مجوس ساخت سیکے ازان ہر دو خود را مسوم ساخت و قاضی با ظاہر استغنا
 قضا متزوی گشت مختار خان چارہ غیر از استر فدا سے او بنا بر پاس خاطر پادشاہ ندیدہ قاضی استعمال ساخته باز سرگرم کار ہا
 داشت و فائدہ غیر از نہ است بر نہ داشت امتی کلامہ با وجود آنکہ از عہدہ سیا و سہنا بر نیاید و بدون رجوع بہنود کہ مقصدیان
 دفاتر و اہما سے مقتدر بودند کارش از پیش نمیرفت از شدت عصبیت با ملیکان فرقہ مذکورہ کہ فرمان بردار بودہ اند یاخذ
 خیر و محصول زیادہ و دیگر احکام خنک کاوشها از حد بدر بردہ نہ استہا سیکشید چہ این قسم احکام را نہایت نفاذ امر سے باید
 تا حکم آن کس یکسان بر عالی و ادانی اجرا یابد نہ آنکہ عجزہ را بر تہاند و از عہدہ اقویا بر نیاید یا آنکہ سلاطین ظل امتداند باید تخلق

با طلاق الٰہی بودہ با پیچ فرود تو سے بد بنا شدند با احد سے کہینہ و عداوت نورزند تا ملحق خدا بیگانہ و آتشاد گرفت عواطف اینها بکام و آرام بودہ سلاطین را بہ از پرتو شفق و اندو و حیرت تربیت فارغ انبال بگذرانند سعد سے کہی کہ از خزانہ غیب بگبر و ترسا و طیفہ خود دار سے بگاگر منظور بدایت تکمیل خلق بشد و شفاق و انظار زیادہ ایناد و نفاق میسر سے آید در آثار نبوی با برودیکہ سیدالکائنات و المرسلین علی التدریج و سلم با ستامین و دیگر بیگانگان از بن چہ برستی و رافت سلوک سے نمود و عہد سے دلشان را بفتح عظمت و اکرام چگونہ سے کشود و اینکه جہاد فرمود ہر یکے خود را صاحب وحی و مامور با موریکہ آن سرور بودہ نداند و خود را با انجنا برابر نگرداند عہدیت کار پاکان را قیاس از خود بگیرد گرچہ یک شد و نوشتن شیر و شیرہ سلطان محمد پسر بزرگ خود را کہ از جمل جوانی و نادانے زندک انحراف سے نمودہ چند روز ہوس و اماناد سے عم خود سلطان شجاع در جنگ ہا سے بنگالہ با ویوست و آخر زمامت کشیدہ برگشت سالہا مقید نگہداشت تا براہ آخرت شتافت و ہمین قسم بہادر شاہ سپردوم خود را با تمام سائش و اتفاق با سلطان ابو الحسن تانا شاہ و پادشاہ حیدر آباد مع سپران و زوجہ عاقلہ فاضلہ محبوبہ او نور النساء سلیم و بعض خواجہ سراہان و مقربان در کمال دولت و ہوان مدتی تمتد مقید داشت و خواجہ سراہان و غیر ہم را بقتیش و تحقیق تہمتی کہ بر بہادر شاہ بودہ تہمت و تغزیر بسیار نمودہ چون بہ ثبوت پیوست بعرض آنکہ باید ندامت کشدہ از انہا باز سے آید بنا بر خجالتی کہ عائد جا او گشت بر آشفتم بہادر شاہ پیغام فرستاد کہ بتقصیرات خود اعتراف نمودہ از ان جرائم استغفار کند تا وسیلہ رستگاری او در دنیا و عقبی گردد بہادر شاہ در جواب گفتہ فرستاد کہ اگرچہ فی الحقیقہ انسان نظر بحقوق و حسان ہا سے بے پایان رب و اب سر بہ مقصر است اما در ظاہر تقصیر کیہ موجب عتاب باشم از خود نمیدانم تا بان اعتراف و از ان استغفانمایم بعد اہنا سے چنین جواب ہم صواب آتش غضب آن تعصب دور از ثواب التہاب یافتہ و شد اند مقید سپر افرو دو سر تراشے و قعر لہجہ و اخذ شارب و ناخن و لبین جامہا سے لائق و اکل غذا ہا سے موافق منع فرمود و بیچارگان را مدتنا با انواع عقوبت و ایذا امتلا داشت عجب اتفاق بنا بر تربیت و پرورش شاہ جہان پادشاہ و شخص او امر او منصب داران بہادر لائق کار زیادہ از حد شمار و در شجاعت و دلیر سے و ندوبت اکثر سے ناو رہ روزگار بودند و جوہر جلالت خود بظہور رسانید و بر صفیہ روزگار نامہا بیا و نگار گذار شدہ آہنا ہم از نا قدر دانی و بیہودہ رنج او ہمیشہ دل تنگ بودہ گاہ سے بکام دل بقدر استحقاق نہ رسیدند بلکہ برعکس اکثر مورد طعن و ملامت بکنانہ و صراحت بودند ازین جهت است کہ کار ہا سے او حسب المرام انجام نیانت بلکہ در بعض احوال با غاض ملازمان خانہ فاشے کشیدہ ہر چہ دید از دست خود دید تاریخ نوشتہ ہاشم علیخان قاسمے بر بعضی از سفاہنا سے او اسفار کے تفصیل دارد در تاریخ خلیج الیہ سلاطین صفویہ اما رفتہ براہینم الجلیہ اگرچہ شیوہ سرودت و مہمانداری و فتوت و غریب نوازی سے را بر طاق بلند گذار شدہ اند کہ دست سلف و خلف با نا نمیرسد و از غایت ظہور کالنور علی شاہین الطور از القاد و اطار سے نیاز است و سلوک کیہ با ملوک و ملوک زاد ہا سے اقالیم مختلفہ نمودہ اند کتب تواریخ و سیر از ان شون و عنایات و مراعاتیکہ با بابرو ہمایون فرمودہ اند نیز مشہور و معروف شاہ سلیمان صفو سے پدیر شاہ سلطان حسین با آنکہ بمستی مدام و شرب علی الدوام و غفلت و بی باستی و نہایت سفاکی شہوت دارد و در اجبار مرد سے و مردی کہ در بارہ اکبر سپر عالمگیر بغل آوردہ و شقاوت و دنائی کہ از پدر و خا رجے مستقل بظہور رسیدہ و ہاشم علی خان خلفے بان اشعار سے نمودہ و بگوش مستحز ان بہر بنوشن سیکشد ہمارا جہ حسبوت را مٹو لاکہ ہمیشہ تخم غدا و با عالمگیر در دل خود می کاشت و پادشاہ ہم با او از ہنود دیگر زیادہ تر عدو بود اما ہنگام آمدن داراشکوہ از گجرات با جمیر حسب الاشعار ہمارا جہ مذکور و جنگ ثانی نمودن با عالمگیر بوسالطت را جہ سے سنگ

مہاراجہ مذکور را عالمگیر پادشاہ ترغیب ترک رفاقت و اعانت داراشکوه و عفو تقصیرات مہاراج موصوف نمود و منصف بخت بہر آرزو
 با صوبہ دارگجرات پیشہ و باندگورہ عطا فرمودہ از تکلیف آمدن حضور نیز معاف داشتہ بود و مہاراجہ جسونت سنگہ بعد تعیناتی
 بہمان و محاربات دکن و مغزولی از اسجا متعین صوبہ کابل بود ہم در انجا برد اتباع او کہ سرداران راجپوتیہ جہالت کیش عطا شد
 پیشہ بود نہ زنا و فرزندان اورا کہ دو لہر بودہ اندیکے جیت سنگہ و دوسے دل تمہن سنگہ از کابل بی اذن صوبہ دارانجا و
 بدون اخذ دستک برداشتہ مازم وطن شدند بر معبرانگ میر بھراجم شد بجاالت خانہ جنگی نمود بلبلہ عبور نمودند چون دارخلمت
 شاہ جان آباد بر سرراہست ناچار وار دسواوش شدہ منزل نمودند عالمگیر باستماع این حرکات و کینہ ہای ویرینہ تراشتفتہ حکم بقتل
 نمود و گرو لشکر انہا کو توالی خواست مامور شدہ مردم خود را بجا طت و پاسبانی گذاشت بعد چند سے رؤسائے آن لشکر
 بہمانہ رخصت وطن خواستند عالمگیر رفتن آنہا برای مقہور بودن عیال و اطفال مہاراجہ مذکور صلاح دانستہ مرخص نمود آنہا
 اطفال را بطور غلامان و رانی ہا را بلباس مردانہ ساختہ و دیگر جلادت کیشان را دو خیمہ ہاسے مہاراج نشانندہ و بعضے کینہ
 را بصورت رانیان و دو غلام مجبول الاحوال را کیسوت اطفال مہاراج در انجا گذاشتہ سفارش نمودند کہ اگر کشت را بشود
 و حرارت این اطفال و رانی ہاسے مجبول پایدار سے بعمل آوردہ چندان مرحمت و استقامت و رزید کہ فاصلہ پنچ شش
 ساعت از زمان نصفت مامع رانی ہا بشود و چہ عجب کہ استشمام بے سیرتے رانی ہا و داعیہ بعلاسے گرفتن اطفال را نمودہ
 این داعیہ کردہ باشند چنانچہ در افواہ عوام چنین شہرت دار و عملی اسی حال بعد بہ رفتن آنہا باندک فاصلہ خبر بہا دستاہ
 رسید تا استفسار و کشت اسرار سائے چند نیز در گذشت چون متحقق شد اخراج برآ آوردن اطفال مجبول و اسباب
 بازماندہ و تعاقب رفتگان متعین شد راجپوتان متعین خیمہ و او جلادت و مردانگے و اوہ پایدار سے خارج از مقبرہ نمودند
 بعد قتل آنہا اطفال انہوان دخل حرم سرسلطان گشتہ اطفال حواکہ پرتاران حرم بر آ پرورش شدند و شرف اسلام جبر آوردی یافتند زنا نیز بہر پرتا
 پرتاران حرم سلطنت درآمدند... تو بہ مردم خاص متعین بود کہ اولاد مہاراجہ جسونت ہمین اطفال اند و راجپوتیہ اطفال مجبول را بر اکیفای نام مہاراجہ
 اولادش قرار دادہ بند پاؤ... عیادین پرور از کمال غیظ و غلظت قلب ہمہ جوہ سپور وطن... اجناسے را ٹھو سے آہائے
 مہاراجہ جسونت سنگہ بردوش جرات خویش گرفتہ بارادہ تخییر دیا رخصت نمود و رانا را جہاودہ... اعانت زنا و اطفال مہاراجہ
 مرقوم وجہ ہمت خود ساختہ علم تہر و برابر فراشت پادشاہ فرمان ادا سے جزیہ و بر آوردن فرزندان و رہناسے مہاراجہ جسونت
 از حد و وجود رانا نوشتہ ارسال داشت اول رانا ترسیدہ بقبول فرمان پیش آمد و کلا فرستادہ پادشاہ را خوش نمود و گردانید
 و خابجان بہادر برای وصول زرمہ و دو بند و بست ضلعہ او سے پور مامور گشت و پادشاہ بہدار الحلاقہ برگشت بعد چندیکے
 باز تہر و عصیان رانا بمرض رسید و آتش غضب سلطانی شعلہ ور گردیدہ عنان توجہ کردہ ثانیہ بطرف اجیر العطاف رفت
 و شاہزادہ معظم بہادر شاہ از دکن و اعظم شاہ از بنگالہ کہ صوبہ داران انجا بودند حسب اطلب با لیاغار روانہ حضور شاہزادہ محمد اکبر
 کہ حاضر و در عین شباب بود بتبیت و تادیب رانا مامور گشتہ شاہ قلی خان اتالیق او کعبکا اضا فہ منصب خطاب تہور خاں
 سرافرازی یافت و با جمیع از امر اسے نامدار کارزار طلب ہر اول شاہزادہ و سپاہ سالار فوج مقرر گشت و در جنگ تعاقب
 راجپوتان جلا دتا نمودہ عرصہ بران جائے تنگ ساخت و بہادر شاہ از دکن با جین رسیدہ و از انجا حسب حکم بربالاب رانا
 کہ فاصلہ ہشتاد کردہ از اجیر و معسر شاہی داشت متوقف گشت و شاہزادہ اعظم شاہ نیز تخریب طرفے از ملک رانا مامور گشت
 رانا و دیگر راجپوتیہ با تہور خاں و شاہزادہ محمد اکبر ساختہ اورا ترغیب بے با پدر نمودہ سے ہزار سوار را ٹھو شریک لشکرش

شدند محمد اکبر خروج بر پدر از پدرا موخته این کار را سهل شمرد و بهادر شاه بوسه ازین مشوره سفینه محمد اکبر که با او اندک محبت داشت دو کلمه نصیحت نوشته به پدر خود هم عرضه داشت که از مکر ایچوتان در اغوا سے شانه براده که جوان نا تجرب به کار است فاضل نباید بود عالمگیر که از طرف اکبر مطمن خاطر بود در جواب نوشت که به ایتمان عظیم حق تعالی همیشه شمار ابراهیم رحیم را از آلایش سخن شنوسه بدخواتان محفوظ دارد چون خبر جلوس محمد اکبر و سکه بنام خود زدن و هفت هزار سکه نمودن تهور خان و اضافه منصب دیگر امرای سمرقند نبایز تا لیفت قلوب آنها انتشار یافته بر عالمگیر متحقق گشت در لشکر غیر از اسدخان و بهر مندخان و مع متصدیان و فائز زیاده از شصت صد سوار بودند مضطر گردید و بهادر شاه را تمام نزد خود بایلیغار خواند چون آن بیچاره اهل عیال را بجز آنکه سپرده در کمال استعجاب جریده مع ده هزار سوار رسید پادشاه دین پناه قیاس بعمل خود که با پدر نموده بود کرده ترسید و روسه تو پخانه بسوسه مسکرا و نموده حکم فرستاد که خود را تنها مع هر دو پسر بجنورساند بهادر شاه حسب الامر سجا آورد عالمگیر اندک مطمن خاطر گشته شروع بوعده و عهد رفقه سے اکبر نمود اکثر سے را بسوسه خود خواند بیادوسه طالع مردم اطاعت نموده اکثر سے برخاسته آمدند و تنزل در احوال و ارکان اکبر بهم رسیده ناچار راه فرار و ادبار پیش گرفت چون احوال او بیچاره رسید بحکام اطراف فرمان دیاب اسیر زدن او تو اکبر را مضطر ساخت او از دست دشمنان همه جا گریزان بوده خود را بهر اضراب تابه سبنا خلف سیوا امر بهبه رسانید سبناها اگر چه مدد خرج برای او مهیا داشت اما از تنگ طرفی در سلوک حرکاتیکه لائق نشان شاهزاده گنوده نمود و اکبر کبیده خاطر سکیز را ایند عالمگیر چون خبر ورود اکبر نزد سبنا شنید و اتحاد سے او نیز همیشه بگوش پادشاه میر سعید بر اعینه گرفتن اکبر و تنفیه سبنا سے ایترسال بیت و پنجم جلوس مطابق هزار و نود و دو پسر سے بنام غزا و جهاد قاصد تشخیر بلا و دکن گردید و دوران ولایت رسیده بعد سرانجام مهام بسیار اعتقاد خان پسر اسدخان را با فوج جزا و سامان بشمار بجنیه سبناها گرفته آورد اکبر روانه نمود اکبر با استماع این خبر بر جان خود ترسیده بسوسه بسیار در کمال اغقاتا جیشیان خبر یافته فراموش نشوند چهار بهم رسانیده در کمال خوف و یاس بادل پراز یاس باد و صد و چند نفر که بهر آهش مانده بودند با بران جواز سوار گشته عازم ایران گشت و در دریا صدمات تبا سے و طوفان کشیده بهر از مشقت بسقط رسید امام سقط اول اغزاز و اگر آتش نموده آخر مقید ساخت و با عالمگیر عرضیه نگاشته از ورود او اخبار کرده اشعار نمود که اگر در جلد و سه این حسن خدمت پنج لک روپیه نقد و فرمان سند معافی محصول جازات ماکه همیشه به بنا در سبند میروند و دوسه مطلب دیگر پذیرائی یافته مرحمت شود و معهودی برای آوردن محمد اکبر برسد او را بجنور لفرستد جمیع ملتقات خارجه از فرط دنیا رسک با شدت عداوت و دنیا دارک پذیرفت و بنام متصد سے بندرسورت حکم حکم رفت که یکے از ملا زمان مزاج دان دریا نورد مع فرمان خواطف عثمان که بناک امام سقط صدور یافته زود ارسال نماید متصد سے سورتی حسب الامر مرشد معنوسه حاج فاضل را کلاز نا خدا یا جان برتی پادشاهی و عارف بلغت اکثر زبانها بود باین کار روانه ساخت نا خدا در اول منزل خبر جو انمردن و قنوت سلطان سلیمان شاه سلیمان معنوسه انار آمد بر مانه و باره همان نواز سے و چاره ساز سے گرفتار مضطر شاهزاده محمد اکبر شنیده بجای خود برگشت تفصیل این احوال آنکه ماجرا سے امام خارجه زشت افعال با اکبر از خارجه بیع همایون پادشاه مالک نقاب سمان نواز رسید که اکبر پسر عالمگیر از خوف پدر بر جان خود ترسیده بعد هزاران مصائب و محن از فکر و سبند برآمده بانواع امیدوار سے مازم آستان سلاطین سجده گاه بود جواز تبا سے خورده بسقط رسید امام خارجه بنا جو انمرد